Міністерство освіти і науки України

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки та менеджменту

Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

ФОРМУВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ ТА АНАЛІЗ ЙОГО ПОКАЗНИКІВ

(за матеріалами товариства з обмеженою відповідальністю «Востокстройгаз»)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Ступінь вищої освіти «Бакалавр»

401-ЕО 17041 КР

Розробив студент групи 401-ЕО
Ганжа М.В.
Керівник кваліфікаційної роботи
Дмитренко А.В.
Рецензент: головний бухгалтер
ТОВ «Востокстройгаз»
Дудка Я.Є.
Засвідчую, що в цій роботі немає
Запозичень із праць інших авторів
Без відповідних посилань
Ганжа М.В.
Підтверджую достовірність даних,
Використаних у роботі
Дмитренко А.В.

Допустив до захисту
Завідувач кафедри Пташенко Л.О.

2021

ЗМІСТ

ВСТУП 3

РОЗДІЛ 1 ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ 5

1.1 Загальна характеристика підприємства: організаційно-управлінська структура та види діяльності 5

1.2 Організація бухгалтерського обліку на підприємстві 13

1.3 Аналіз основних економічних показників ТОВ «Востокстройгаз» 21

РОЗДІЛ 2 РОЛЬ БАЛАНСУ ДЛЯ ПОТРЕБ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 30

2.1 Сутність, значення, техніка складання Балансу підприємства 30

2.2 Визнання, оцінка та класифікація активів і пасивів Балансу 38

2.3 Зміст статей необоротних та оборотних активів, власного капіталу та зобов'язань Балансу підприємства 46

РОЗДІЛ 3 СУТНІСТЬ АНАЛІЗУ ПОКАЗНИКІВ БАЛАНСУ 54

3.1 Сутність, значення, завдання аналізу показників Балансу 54

3.2 Аналіз показників активів Балансу ТОВ «Востокстройгаз» 62

3.3 Аналіз показників пасивів Балансу ТОВ «Востокстройгаз» 70

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ 78

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ 80

ДОДАТКИ 84

				401-ЕО 17041 КР		
	П. І. Б.	Підпис	Дата			
Розроб.	Ганжа М.В.			Формування бухгалтерського балансу та аналіз його показників (за матеріалами товариства з обмеженою відповідальністю «Востокстройгаз»)	Стадія	Арк. 2 / Акрушів 77
Перевір.	Дмитренко А.В.					
Н. контр.	Дмитренко А.В.				*Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування*	
Затверд.	Птащенко Л.О.					

ВСТУП

Аграрна політика яка реалізується на даний час в Україні є ключовим напрямком розвитку економіки. Її спрямування зосереджене на вдосконалення виробничих відносин в сільському господарстві за допомогою застосування новітніх технологій та сучасних методів вирощування продукції. Поява нових методів господарювання, новітніх підходів в аграрному секторі дозволяє вийти на новий рівень обсягів вирощування продукції та розведення тварин, а також відкриває перспективи що виходу на міжнародний ринок збуту сільськогосподарської продукції.

У зв'язку з цим набуває великого значення роль бухгалтерського обліку як однієї з умови відображення здійснених господарських операцій та узагальнення результатів діяльності у вигляді фінансової звітності для потреб управлінського обліку.

Сільське господарство є однією з історично сформованих та поширених галузей української економіки. Її особливістю, що відрізняє від інших є залежність від природних умов та головний ресурс без якого є неможлива діяльність в даній галузі - земля. Крім того, продуктивність у аграрному секторі є залежною від природніх особливостей, таких як температурні зміни, клімат, пора року, кількість опадів, задушливість тощо. На дані фактори жоден сільськогосподарський виробник не може вплинути жодним відомим на сьогоднішній день способом.

Саме тому діяльність в даній галузі є ризиковою. Тому надзвичайно важливо правильно організувати облік на такому підприємстві з метою вчасного отримання достовірних даних про результати господарської діяльності.

Звісно, облік в даній галузі є теж особливим та відрізняється від того обліку що здійснюється на промислових підприємствах.

Також особливе значення мають дані відображені у фінансовій звітності, а насамперед в балансі, оскільки вони відображають дані за певний звітний період та дозволяють керівництву компанії спрогнозувати діяльність на майбутні періоди та скоригувати певні напрямки діяльності.

Метою написання кваліфікаційної роботи підходів формування бухгалтерського балансу та наліз його показників

Для досягнення поставленої мети, необхідно виконати наступні завдання:

– дослідити економічну характеристику підприємства;

– ознайомитися з системою організації бухгалтерського обліку;

– провести аналіз основних економічних показників діяльності;

– розглянути сутність, значення техніку складання балансу;

– ознайомитися з принципами визнання активів та пасивів балансу;

– дослідити оцінку та класифікацію активів та пасивів балансу;

– ознайомитися з змістом статей необоротних та оборотних активів, власного капіталу та зобов'язань підприємства;

– вивчити сутність, значення, завдання аналізу показників балансу;

– проаналізувати показники активів балансу;

– провести аналіз показників пасивів балансу.

Об'єктом дослідження дипломної роботи є бухгалтерський баланс підприємства.

Предметом дослідження є діяльність товариства з обмеженою відповідальністю «Востокстройгаз».

Для досягнення визначеної мети у дипломній роботі використано різні методи дослідження, а саме: теоретичного узагальнення; аналізу та синтезу; моделювання та формалізації; порівняльного аналізу; узагальнення; графічний спосіб представлення даних.

Інформаційною базою дослідження є: законодавчі акти України та нормативні документи щодо обліку, аудиту і аналізу зобов'язань, праці вітчизняних науковців та аналітичні дані, фінансова та статистична звітність досліджуваного підприємства.

Дипломна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій.

РОЗДІЛ 1 ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1 Загальна характеристика підприємства: організаційно-управлінська структура та види діяльності

Аграрний сектор є одним з ключових напрямків національної економіки України. За рахунок ресурсної бази даний вид господарювання має високий потенціал як сьогодні так і на майбутні періоди. Проте, на жаль, існує чимало проблем пов'язаних зі здійсненням даного виду економічної діяльності.

Насамперед це висока ресурсна залежність. Не можливо уявити сільськогосподарське підприємство, яке здійснює свою діяльність без використання земельних ділянок. Саме від площі володінь землею, що належить до власності компанії залежить її дохідність та конкурентоспроможність.

По-друге, залежність від погодних факторів та кліматичних змін, що особливо гостро відчувається на сьогоднішній день. Природа є не контрольованою, тому власникам аграрного бізнесу доводиться дуже часто зазнавати збитків саме в наслідок несприятливих кліматичних змін.

Крім того, сільське господарство є екстенсивним виробництвом. Тобто, виробництво більшої кількості продукції, наприклад збільшення обсягів вирощеного зерна, відбувається виключно за рахунок збільшення посівних площ. Більшість сільськогосподарських виробників роками не впроваджують жодних новітніх технологій, методів та підходів. Вони використовують лише грунт, як ресурс, що дозволяє виростити зерно за мінімальних затрат. Однак таке ведення господарства призводить до зношення землі та зниження її родючості, що має негативні наслідки не лише для підприємства з точки зору зменшення обсягів зерна та зниження дохідності, а й в цілому для країни [37].

Також, на сьогоднішній день зовсім невелика кількість передових аграрних компаній використовують потенціал як землі, так і природних умов та клімату для вирощування своєї продукції. Також дуже мало підприємств впроваджують світові методи вирощування, обробки грунтів, закупляють нову техніку, займаються внесенням добрив.

До того ж, вітчизняні організації для вирощування сільськогосподарської продукції витрачають велику кількість енергетичних ресурсів. Показники застосування енергоносіїв у аграрному секторі України в рази перевищують світові затрати.

А як відомо, енергоносії, що використовують національні компанії набагато шкідливіші та негативно впливають на екології, забруднюють навколишнє середовище та вирощену продукцію.

І хоча на даний момент сільське господарство займає другу позицію після промисловості у частці у валовому внутрішньому прибутку, проте за зайнятістю населення в даній галузі, аграрний сектор випереджає промислові підприємства.

Тобто більшість населення України зайнята саме в сільському господарстві. З одного боку, це робочі місця для громадян в період кризи безробіття та нестійкої економічної ситуації. Однак, даний вид зайнятості є поширеним в сільській місцевості.

Проте, з іншого боку, якщо велика кількість працівників в аграрному секторі для національної економіки має позитивний вплив, оскільки знижує безробіття, хоча б на певний сезон та в цілому знижує напругу серед суспільства.

Якщо розглядати даний показник з точки зору міжнародного, то така висока зайнятість є показником низької автоматизації процесу вирощування сільськогосподарської продукції та дуже незначним рівнем застосування новітніх технологій, методів, підходів, техніки [40].

І звісно, використання людської праці на максимум та мінімум застосування технологій призводить до відставання в цілому аграрного сектору України від міжнародного.

Звісно, якщо підприємство не велике і не планує виходити на міжнародні ринки збуту, то для нього це вже буде самостійним рішенням стосовно новітніх технологій.

Однак великі аграрні холдинги, мають відмовитися від екстенсивних методів та залучення робочої сили і переходити на автоматизовані процеси та екологічні методи ведення даного виду бізнесу аби стати конкурентоспроможними на світовому аграрному ринку.

Багато компаній уже оцінили власні можливості та перспективи, які стануть їм доступними за рахунок участі в міжнародному сільськогосподарському ринкові. І тому почали проваджувати чимало змін в сам підхід управління, в методику вирощування.

Все це стало причиною зростання обсягів виробництва, особливо в галузі рослинництва серед вітчизняних підприємств.

Однак, для того аби й надалі продовжувати нарощувати темпи та обсяги виробництва потрібно, щоб український аграрний сектор почав впровадження радикальних реформ та хоча б на якусь частку скоротив своє суттєве відставання від світового аграрного сектору.

Досліджуване товариство з обмеженою відповідальністю «Востокстройгаз» здійснює свою діяльність в аграрному секторі. А саме, займається сільським господарством.

ТОВ «Востокстройгаз» було засноване у 2020 році.

Аналізований суб'єкт господарювання провадить свою діяльність за адресою Полтавська область, Новосанжарський район, село Крута Балка, вулиця Центральна, будинок 11.

Розмір статутного капіталу на момент створення товариства становив 11800000,00 грн.

Крім того, в складі досліджуваного підприємства наявний відокремлений структурний підрозділ, а саме Михайлівський відокремлений підрозділ Товариства з обмеженою відповідальністю «Востокстройгаз».

Адреса структурного підрозділу - Полтавська область, Машівський район, село Михайлівка, провулок Шкільний, будинок 1.

Тобто, з метою розширення власної діяльності центральним товариством було прийнято рішення про створення філії.

Таке явище досить поширене особливо серед сільськогосподарських підприємств. Оскільки це дозволяє контролювати більшу частину території, які є основним ресурсом і базою для вирощування продукції.

Зосередження керівництва та управлінського персоналу на визначеному місці зменшує контрольованість віддалених площ та земельних ділянок.

Саме для таких цілей головні організації створюють філії аби підсилити функцію управління та поширити контроль на інші території.

Основні види діяльності досліджуваного товариства відображені на рисунку 1.1.

Рисунок 1.1 - Основні види діяльності ТОВ «Востокстройгаз»

Організаційна структура управління ТОВ «Востокстройгаз» відображена на рисункові 1.2.

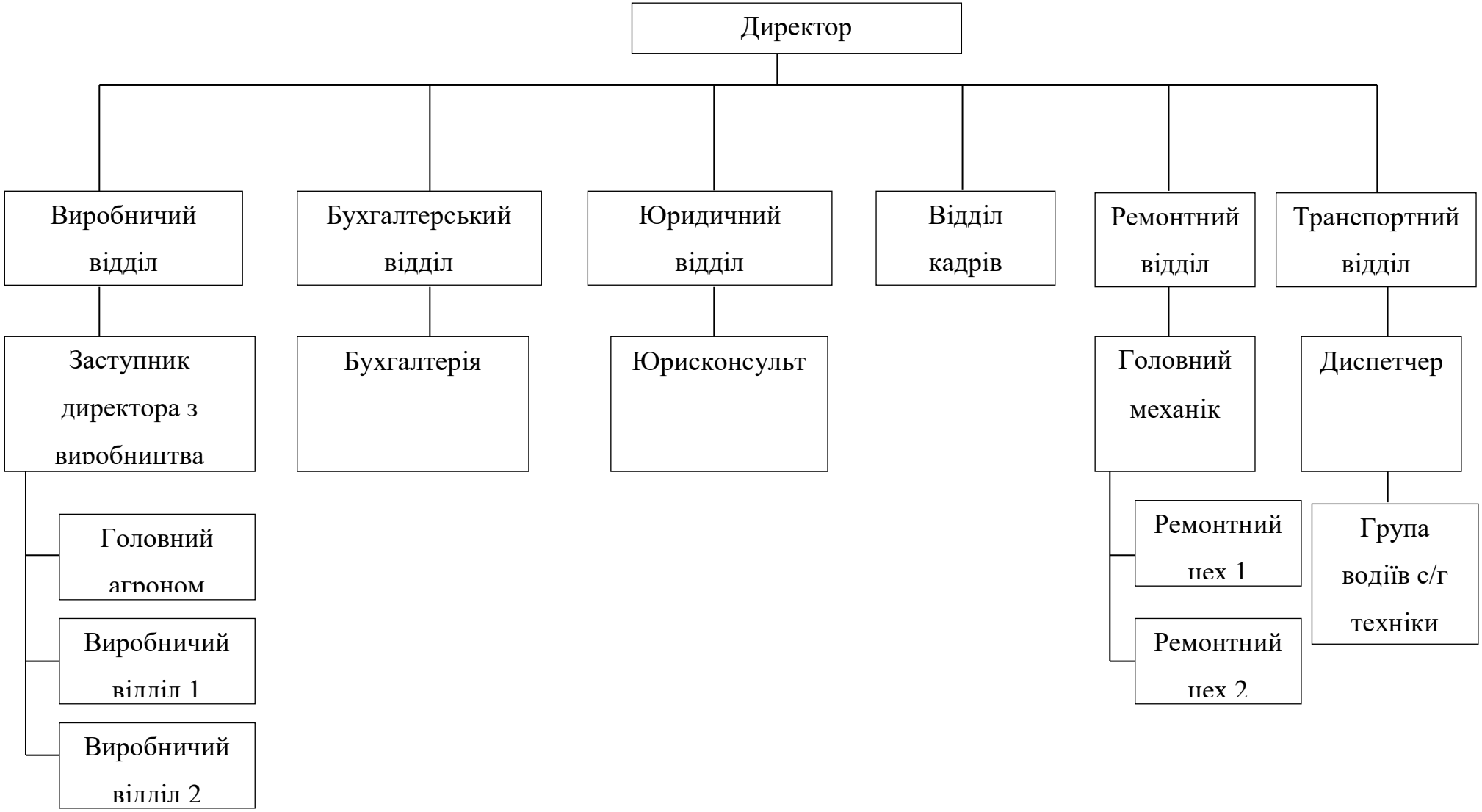

Рисунок 1.2 - Організаційна структура управління ТОВ «Востокстройгаз»

Досліджуване товариство має право зменшувати або збільшувати розмір статного капіталу. Рішення приймається всіма учасниками товариства.

Товариство є власником майна яке:

передане йому у користування від засновників як вклад до статутного капіталу;

– є продукцією виготовленою на товаристві;

– є одержаними доходами;

– є іншим майном набутим на законних підставах.

Також як внесок до статутного капіталу можуть бути передані товариству гроші, цінні папери або інші речі чи майнові чи інші права, що мають грошову оцінку.

Якщо внесок до статного капіталу було внесено не в грошовій формі то проводиться оцінка такого майна.

Аналізоване підприємство розпоряджається власним майном на свій розсуд.

Виконавчим органом управління товариством є директор.

Директор ТОВ «Востокстройгаз» є одноособовим виконавчим органом товариства. До його компетенції належить вирішення питань пов’язаних з поточною діяльністю компанії.

Директор має право діяти від імені товариства без довіреності.

До обов’язків директора належать:

1. Організація виконання рішень засновників товариства;

2. Розроблення та затвердження оперативних планів діяльності підприємства.

3. Обгрунтування порядку розподілу прибутку та засобів покриття збитку.

4. Розробка пропозицій щодо внесення змін до статуту та інших внутрішніх документів товариства.

5. Подача на затвердження річної фінансової звітності.

6. Затверджу акти та положення що стосуються відносин між струткрними підрозділами.

7. Розпоряджається майном та коштами товариства в тому числі стосовно відчуження майна передачі його в заставу, безоплатну передачу.

8. Укладає від імені товариства угоди та контракти.

9. Видає довіреності особам, зокрема й тим що перебувають у трудових відносинах з товариством.

10. Укладає та підписує інвестиційні договори.

11. Приймає та звільняє працівників, застосовує до них преміювання та стягнення.

12. Затверджує правила внутрішнього трудового розпорядку та інші нормативні акти.

13. Видає накази що є обов'язковими до виконання працівниками товариства.

14. Відкриває та користується рахунками в банківських установах з правом розпорядчого підпису.

15. Підписує розрахункові документи.

16. Візує звіти та інші податкові документи.

17. Здійсню підпис документів щодо митного оформлення вантажів

18. Візує необхідні працівникам товариства проїзні документи.

19. Несе відповідальність за результати фінансово-господарської діяльності товариства.

20. Представляє інтереси товариства в судах.

21. Вирішує інші питання що стосуються діяльності товариства.

Також директор товариства укладає правочини та вчиняє юридичні дії від імені товариства в межах передбачених статутом та його посадовою інструкцією.

Директор досліджуваного товариства може укладати та підписувати цивільно-правові договори, а також зовнішньоекономічні контракти в іноземній валюті загальною сумою понад 1 500 000,00 але лише у разі згоди з засновникам товариства.

На період відсутності директора призначається тимчасово виконуючий його обов'язки який затверджується відповідними наказом по товариству та діє в межах статуту.

Оскільки, директор ТОВ «Востокстройгаз» діє на підставі трудового договору укладеного між ним та засновниками товариства то повноваження директора можуть бути припинені в будь-який час а також він може біти відсторонений від діяльності та від виконання своїх повноважень.

До обов’язків директора належать:

– діяти добросовісно;

– виключно вчиняти в інтересах компанії;

– уникати та локалізовувати наявні внутрішні конфлікти в середині підприємства.

Конфліктом інтересів є конфлікт між обов’язками директора діяти чесно в інтересах товариства та його власних приватних інтересах або інтересах посадових осіб.

Також для вирішення власних статутних завдань товариство має право:

1. Планувати самостійно свою діяльність.

2. Визначати перспективи розвитку.

3. Самостійно використовувати власний прибуток.

4. Встановлювати форму, систему і розмір оплати праці та інші види доходів.

5. Організовувати взаємовідносини з іншими установами, організаціями та підприємствами.

6. Реалізовувати власну продукцію в межах України та за кордоном в порядку визначеному вітчизняним законодавством та міжнародним.

7. Самостійно забезпечувати матеріально-технічне оснащення власного виробництва.

8. Продавати, обмінювати, здавати в оренду іншим установам власне майно відповідно до вітчизняного законодавства.

9. Здійснювати розрахунки в готівковій чи безготівковій формі через банківські установи.

Також товариство має право здійснювати зовнішньоекономічну діяльність:

– відкривати за межами України свої філії, представництва та відокремлені структурні підрозділи;

– укладати зовнішньоекономічні угоди та здійснювати господарську діяльність.

Отже, досліджуване товариство має чітко побудовану організаційну структуру що дозволяє правильно налагодити робочий процес для досягнення поставлених цілей.

1.2 Організація бухгалтерського обліку на підприємстві

Організація бухгалтерського обліку на ТОВ «Востокстройгаз» затверджена наказом про облікову політику.

Метою запровадження даного наказу є визначення організаційних та методичних підходів до ведення бухгалтерського обліку, розділу відповідальності та обов'язків з організації ведення самого бухгалтерського обліку, розробки та формування первинної документації, складання фінансової звітності для інформаційних потреб користувачів.

Оскільки, створення організаційної структури бухгалтерського обліку належить до компетенції власників товариства і передбачає встановлення відповідних обов'язків його керівників та працівників бухгалтерії.

Тому, для забезпечення потреб ведення бухгалтерського обліку було прийнято наступне рішення:

Бухгалтерський облік здійснюється бухгалтерією товариства, яку очолює головний бухгалтер.

Кількісний, якісний склад бухгалтерії визначається штатним розписом.

Організаційна структура бухгалтерії ТОВ «Востокстройгаз» представлена на рисункові 1.3.

Права та обов'язки головного бухгалтера та інших бухгалтерів закріплені посадовими інструкціями.

Головний бухгалтер товариства:

– забезпечує дотримання в товаристві встановлених методологічних основ ведення бухгалтерського обліку, складання та подання у встановлені строки фінансової звітності товариства;

– організовує контроль за правильним відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій;

– бере участь в оформленні документів, пов'язаних з недостачами, крадіжками і псуваннями цінностей;

– перевіряє стан бухгалтерського обліку у філіях товариства;

– розробляє та контролює дотримання методологічних та організаційних норм ведення бухгалтерського обліку;

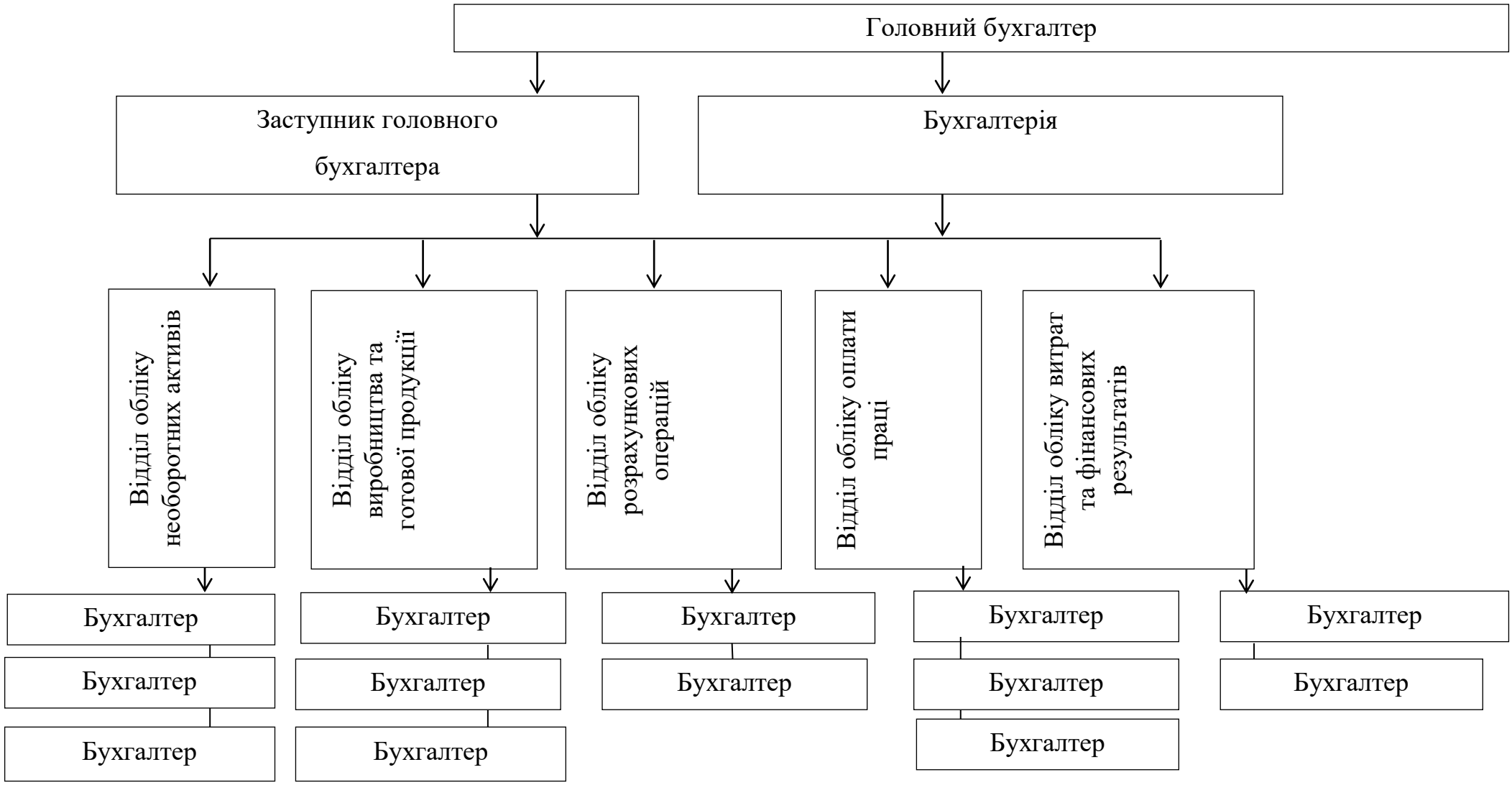

Рисунок 1.3 - Організаційна структура бухгалтерської служби ТОВ «Востокстрой газ»

– видає розпорядження, які стосуються діяльності бухгалтерської служби товариства;

– несе відповідальність за несанкціонований доступ до бухгалтерської інформації;

– несе відповідальність перед керівником компанії.

За відсутності головного бухгалтера його обов'язки виконує його заступник.

Відповідальність за ведення обліку з метою оподаткування покладається на головного бухгалтера.

Але окремий працівник бухгалтерії здійснює:

– виписування податкових накладних;

– веде в електронному вигляді реєстр;

– складає декларацію з ПДВ.

З матеріально відповідальними особами для потреб обліку укладаються договори на повну матеріальну відповідальність.

Організація документообігу на товаристві полягає в наступному:

1. Право підпису документів щодо розпорядження майном товариства і коштами мають особи відповідно до посад, які вони займають.

2. Документи подаються до бухгалтерії згідно з затвердженим графіком документообігу.

3. Усі первинні документи складаються українською мовою, а саме такі як:

– первинні документи;

– облікові регістри;

– фінансова;

– статистична;інші види звітності.

4. Місце зберігання первинних документів та регістрів бухгалтерського обліку, виготовлених на паперових носіях так і на магнітних - архів товариства.

5. Відповідальність за приймання до архіву документів покладено на головного бухгалтера.

6. Видачу документів з бухгалтерії або з архіву товариства в тимчасове користування можна лише з письмового дозволу головного бухгалтера.

7. Видача документів стороннім особам здійснюється на підставі письмового дозволу керівника.

Організація інвентаризаційної роботи полягає в наступному - здійснювати інвентаризацію відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність».

Обов'язково необхідно проводити інвентаризацію у випадках що представлені на рисункові 1.4.

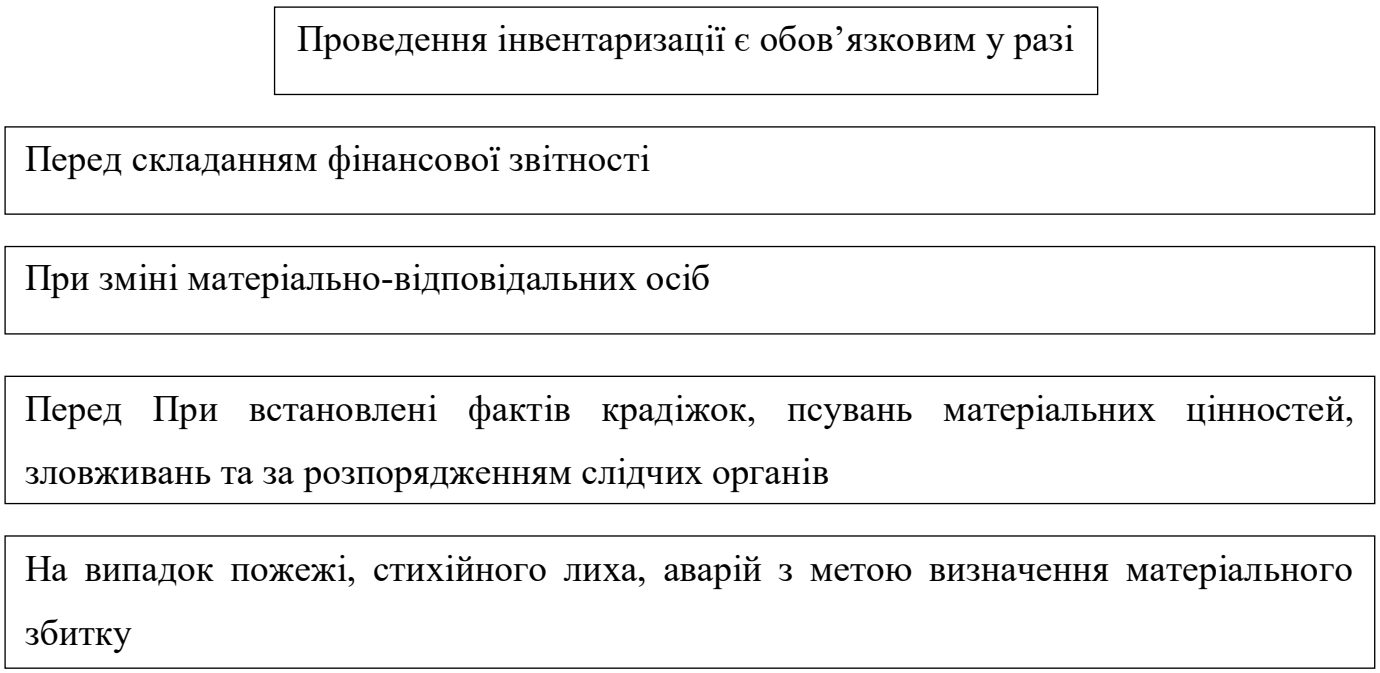

Рисунок 1.4 - Випадки в яких є обов'язковим проведення інвентаризації на ТОВ «Востокстройгаз»

Також, інвентаризація має проводитися відповідно до нормативних вимог, а саме Інструкції з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків.

Інвентаризація активів і зобов'язань перед складанням річної фінансової звітності товариства проводиться за видами активів з першого листопада до тридцять першого грудня поточного року.

Під час проведення інвентаризації потрібно перевірити наступні об'єкти і дані, що відображені на рисункові 1.5.

Рисунок 1.5 - Дії які необхідно здійснити бухгалтерській службі ТОВ «Востокстройгаз» у разі проведення інвентаризації

У всіх інших випадках об’єкти що підлягають інвентаризації та період проведення інвентаризації визначається директором товариства на підставі вимог чинного законодавства, а також із застосування норм плану графіку інвентаризації а також в міру необхідності.

Письмовим наказом по товариству відбувається затвердження часу і переліку об’єктів інвентаризації.

Також, на товаристві затверджують склад постійно діючої інвентаризаційної комісії для інвентаризації:

- планової інвентаризації активів;
- зобов’язань;
- описання основних засобів;
- малоцінних швидкозношуваних предметів;

– інших матеріальних цінностей;

– дебіторської заборгованості;

– кредиторської заборгованості.

Також на постійно діючу інвентаризаційну комісії покладають додаткові обов'язки а саме:

1. З визначення ефективності застосування на товаристві принципів, методів і процедур облікової політики

2. З проведення робіт з оцінки активів і зобов'язань.

3. З розробки та впровадження пропозицій щодо зміни їх на наступний рік.

На досліджуваному товаристві застосовується комп'ютерна форма ведення бухгалтерського обліку з використання комп'ютерної програми «1С: Бухгалтерія».

Для відображення господарських операцій в обліку було затверджено план рахунків.

Також для автоматизації ведення обліку робочий план рахунків було перенесено до комп'ютерної програми.

Також на ТОВ «Востокстройгаз» організовано облік матеріальних цінностей за підрозділами в наступний спосіб:

– в бухгалтерії - у кількісно-сумарному вимірі;

– у складах - у кількісному;

– у структурних підрозділах - у кількісному вираженні.

Контроль за дотриманням облікової політики покладено на головного бухгалтера, а роботу самого головного бухгалтера контролює безпосередньо директор товариства.

На досліджуваному товаристві методика бухгалтерського обліку відповідає вимогам положень стандартів бухгалтерського обліку затверджених на національному рівні.

Особливості облікової політики, що застосовується до обліку основних засобів на ТОВ «Востокстрогаз» представлена на рисункові 1.6.

Основні засоби

До основних засобів належать матеріальні активи, очікуваний строк використання яких становить більше року і первісна вартість яких більша за 7000,00 грн. за одиницю з урахування ПДВ

Облікова одиниця бухгалтерського обліку основних засобів - об'єкт основних засобів

Ліквідаційну вартість об'єктів основних засобів розраховувати для кожного об'єкта окремо

Комісія здійснює визначення строк корисного використання основних засобів, під час приймання об'єкта основних засобів в експлуатацію або в момент прийняття об'єкта

Нарахування амортизації на основні засоби здійснюється кумулятивним методом

Визначений строк корисного використання вказується в Акті введення в експлуатацію та в Інвентарній картці з обліку основних засобів

Переоцінка основних засобів здійснюється якщо їх залишкова вартість значно більша ніж на 10% відрізняється від справедливої вартості на дату балансу

Переоцінка основних засобів здійснюється незалежними експертами оцінювачами, переоцінка інших об'єктів комісією з фахівців товариства

Результати переоцінки оформлюються відповідною експертною ухвалою та актом

Переоцінка основних засобів здійснюється перед складанням річної звітності на основі висновків і рекомендацій інвентаризаційної комісії

У бухгалтерії складається відомість переоцінки основних засобів з переліком окремих об 'єктів що підлягають переоцінці

Рисунок 1.6 - Особливості облікової політики ТОВ «Востокстройгаз» що застосовується до обліку основних засобів

Строк використання нематеріальних активів визначається по кожному об’єкту окремо в момент його зарахування на баланс виходячи із:

1. Строку використання подібних нематеріальних активів.

2. Передбаченого морального зносу, правових або інших обмежень щодо строків використання та інших чинників.

Амортизація нематеріальних активів нараховується за кумулятивним методом.

За справедливою вартістю на дату балансу здійснюється переоцінка тільки тих нематеріальних активів, за якими є активний ринок.

Переоцінка проводиться із залученням незалежного експерта.

Матеріальні активи зі строком використання понад один рік та вартістю 7000,00 грн. за одиницю вважаються малоцінними необоротними матеріальними активами.

Амортизація таких активів нараховується у першому місяці в розмірі 50% його вартості, а решта 50% вартості - у місяці їх вилучення з активів, списання з балансу унаслідок невідповідності критеріям.

Матеріальні активи що використовуються не більше одного року вважаються малоцінними швидкозношуваними предметами.

Визначення та оцінка запасів, а саме:

– матеріалів;

– сировини;

– пального;

– комплектуючих виробів;

– товарів.

Визначається залежно від шляхів їх надходження до товариства, а саме:

1. Придбані за плату.

2. Виготовлені власними силами.

3. Внесені до статутного капіталу.

4. Отримані безоплатно.

5. Придбані в результаті обміну.

Отже, діяльність бухгалтерської служби та головного бухгалтера ТОВ «Востокстройгаз» чітко регламентовані наказом про облікову політику.

1.3 Аналіз основних економічних показників ТОВ «Востокстройгаз»

Аналіз основних економічних показників – це метод оцінювання фінансового стану підприємства. Його використовують для оцінки стану діяльності товариства та обгрунтування рішень керівного персоналу у сфері управління фінансовими ресурсами.

Мета аналізу основних економічних показників – це інформаційне забезпечення для прийняття рішень, що матимуть вплив на фактичні та прогнозовані дані щодо фінансового стану підприємства.

За допомогою аналізу можна отримати дані про такі ключові показники, як:

- платоспроможність;
- фінансову стійкість;
- незалежність;
- рентабельність.

Також, використовуючи аналіз, можна вчасно відстежити погіршення фінансового стану підприємства, наприклад коли з показниками стабільності з'являються показники, що характеризують негативні тенденції у господарській діяльності товариства.

Основними принципами аналізу є:

- об'єктивність;
- науковість;
- системний підхід;
- комплексність;
- оперативність;
- дієвість;
- соціально-економічний підхід.

Саме від аналізу залежить виконання функцій управління. Адже процес управління включає в себе обробку інформації отриманої в ході проведеного попереднього аналізу.

Аналіз основних показників фінансово-господарської діяльності товариства з обмеженою відповідальністю «Востокстройгаз» відображено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Основні показники фінансово-господарської діяльності ТОВ «Востокстройгаз» за 2019 – 2020 роки

№	Показники	Одиниці виміру	Джерела інформації, розрахунок	2019 рік	2020 рік	Відхилення	
						абсолютне, тис. грн.	темп зростання, %
						2020 р. від 2019р.	2020 р. від 2019р.
1	2	3	4	5	6	7	8
	1. АКТИВИ						
1.1	Активи – всього	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1300, гр. 4	642720	860932	218212,00	133,95
1.2	Необоротні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1095	48994	43277	-5717,00	88,33
1.2.1	Нематеріальні активи	тис. грн.	Ф. 1, ряд 1000	76	59	-17,00	77,63
1.2.2	Незавершені капітальні інвестиції	тис. грн.	Ф.1, ряд 1005	30	30	0,00	100,00
1.2.3	Основні засоби	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1010	26978	21278	-5700,00	78,87
1.3	Оборотні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд 1195+1200	593726	817655	223929,00	137,72
1.3.1	Запаси	тис. грн.	Ф.1, ряд 1100+1110	247178	349300	102122,00	141,32
1.3.2	Дебіторська заборгованість	тис. грн.	Ф.1, ряд 1120+1125+1130+1135+1136+1140+1145+1155	54191	140152	85961,00	258,63
1.3.3	Грошові кошти та їх еквіваленти	тис. грн.	Ф.1, ряд 1160+1165	292307	328125	35818,00	112,25
1.3.4	Інші оборотні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд 1170+1200	50	78	28,00	156,00

Продовження таблиці 1.1

1	2	3	4	5	6	7	8
	2. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ						
2.1	Зобов’язання – усього	тис. грн.	Ф.1, ряд 1595+1695+1700, гр.4	48075	25258	-22817,00	52,54
2.3	Поточні зобов’язання	тис. грн.	Ф.1, ряд 1695+1700	48075	25258	-22817,00	52,54
2.3.1	Короткострокові кредити	тис. грн.	Ф.1, ряд 1600+1610	1551	1551	0,00	100,00
2.3.2	Кредиторська заборгованість за товари	тис. грн.	Ф.1, ряд 1615+1605	392	274	-118,00	69,90
2.3.3	Кредиторська заборгованість за розрахунками	тис. грн.	2.3 - 2.3.1 – 2.3.2	46132	23433	-22699	50,80
	3. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ						
3.1	Власний капітал – усього	тис. грн.	Ф. 1, ряд.1495, гр. 4	594645	835674	241029,00	140,53
3.2	Зареєстрований (пайовий) капітал	тис. грн.	Ф.1, ряд.1400	11800	11800	0,00	100,00
3.3	Додатковий капітал	тис. грн.	Ф.1, ряд 1405+1410	62014	62014	0,00	100,00
3.6	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	тис. грн.	Ф.1, ряд 1420	520831	761860	241029,00	146,28
	4. ДОХОДИ І ВИТРАТИ						
4.1	Чистий доход (виручка) від реалізації продукції	тис. грн.	Ф.2, ряд.2000, гр3	332537	319175	-13362,00	95,98
4.2	Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	Ф.2, ряд 2050, гр.3	260954	199237	-61717,00	76,35
4.3	Валовий прибуток (збиток)	тис. грн.	Ф.2, ряд 2090 (2095), гр.3	71583	119938	48355,00	167,55
4.4	Прибуток (збиток) від операційної діяльності	тис. грн.	Ф.2, ряд 2190 (2195), гр. 3	9351	241029	231678,00	2577,57

Продовження таблиці 1.1

1	2	3	4	5	6	7	8
4.5	Прибуток (збиток) до оподаткування	тис. грн.	Ф 2, ряд 2290 (2295), гр. 3	9351	241029	231678,00	2577,57
4.6	Чистий прибуток (збиток)	тис. грн.	Ф.2, ряд 2350 (2355), гр.3	9351	241029	231678,00	2577,57
	5. ПОКАЗНИКИ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ						
5.1	Рентабельність продажу	%	4.3 / 4.1 * 100	21,53	37,58	16,05	174,57
5.2	Середня вартість активів	тис. грн.	Ф.1, ряд 1300	642720	860932	218212,00	133,95
5.3	Рентабельність активів	%	4.6 / 5.2 * 100	1,45	28,00	26,54	1924,26
5.4	Середній розмір власного капіталу	тис. грн.	Ф.1, ряд 1495	594645	835674	241029,00	140,53
5.5	Рентабельність власного капіталу	%	4.6 / 5.4 * 100	1,57	28,84	27,27	1834,14
5.6	Середній розмір власного оборотного капіталу	тис. грн.	Ф.1, ряд 1495+1500+1510+1515-1095 (гр. 3+ гр. 4)/2	557518,5	669024	111505,50	120,00
5.7	Рентабельність власного оборотного капіталу	%	4.6 / 5.6 * 100	1,68	36,03	34,35	2147,97
	6. ТРУДОВІ ПОКАЗНИКИ						
6.1	Середньооблікова кількість працівників	осіб	Ф.1-підприємництво, р.4., ряд. 300	323	287	-36,00	88,85
	7. ПОКАЗНИКИ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ						
7.1	Середній розмір дебіторської заборгованості	тис. грн.	Ф.1, ряд 1120+1125+1130+1135+1136+1140+1145+1155 (гр. 3+ гр. 4) / 2	82761	97171,5	14410,50	117,41

Продовження таблиці 1.1

1	2	3	4	5	6	7	8
7.2	Оборотність дебіторської заборгованості	Оборот	4.1 / 7.1	4,02	3,28	-0,73	81,75
7.3	Середній розмір кредиторської заборгованості	тис. грн.	Ф.1, ряд 1605+ 1615+ 1620+ 1625+ 1630+ 1635+ 1640 + 1645 (гр3+ гр 4) / 2	22153,5	22004,5	-149,00	99,33
7.4	Оборотність кредиторської заборгованості	оборот	4.2 / 7.3	11,78	9,05	-2,72	76,87
7.5	Середній розмір запасів	тис. грн.	Ф.1, ряд 1100+1110 (гр.3 + гр. 4) / 2	276835,00	298239,00	21404,00	107,73
7.6	Оборотність запасів	оборот	4.2 / 7.5	0,94	0,67	-0,27	70,87
7.7	Середній період інкасації	дні	365 / 7.2	90,84	111,12	20,28	122,33
7.8	Середній період розрахунків з кредиторами	дні	365 / 7.4	30,99	40,31	9,33	130,10
7.9	Середній строк зберігання запасів	дні	365 / 7.6	387,21	546,37	159,16	141,10
7.10	Період обороту грошових коштів	дні	7.7 – 7.8 +7.9	447,07	617,18	170,11	138,05
	8. ГРОШОВІ ПОТОКИ						
8.1	Чистий грошовий потік від операційної діяльності	тис. грн.	Ф 3, ряд 3195	112175	13438	-98737,00	11,98
8.2	Чистий грошовий потік від інвестиційної діяльності	тис. грн.	Ф 3, ряд 3295	-2374	0	2374,00	0,00
8.3	Збільшення (зменшення) грошових коштів	тис. грн.	Ф 3, ряд 3400	109801	13438	-96363,00	12,24

Продовження таблиці 1.1

1	2	3	4	5	6	7	8
	9. ПОКАЗНИКИ ЛІКВІДНОСТІ						
9.4	Коефіцієнт мобільності активів	≥ 0,5	1.3 / 1.1	0,92	0,95	0,03	х
9.5	Коефіцієнт співвідношення активів	> 1	1.3 ./ 1.2	12,12	18,89	6,78	х
	10. ПОКАЗНИКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ						
10.1	Коефіцієнт економічної незалежності (автономії)	≥ 0,5	3.1 / (3.1 + 2.1)	0,93	0,97	0,05	х
10.2	Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	≤ 0,5	2.1 / (3.1 +2.1)	0,07	0,03	-0,05	х
10.3	Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів	> 0,5	(1.3 – 2.1) / 1.3	0,92	0,97	0,05	х
10.4	Коефіцієнт маневрування	≥0,5	(1.3 – 2.1) / 3.1	0,92	0,95	0,03	х
10.5	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у валюті балансу	0,3-0,5	1.2.2 / 1.1	0,04	0,02	-0,02	х
10.6	Коефіцієнт інвестування	-	3.1 / 1.2.1	22,04	39,27	17,23	х
10.7	Коефіцієнт фінансової стійкості	-	3.1 / (3.1+2.1)	0,93	0,97	0,05	х

З вищезазначеної таблиці можна проаналізувати діяльність товариства в цілому.

Динаміка необоротних та оборотних активів ТОВ «Востокстройгаз» за 2019 – 2020 роки відображена на рисункові 1.7.

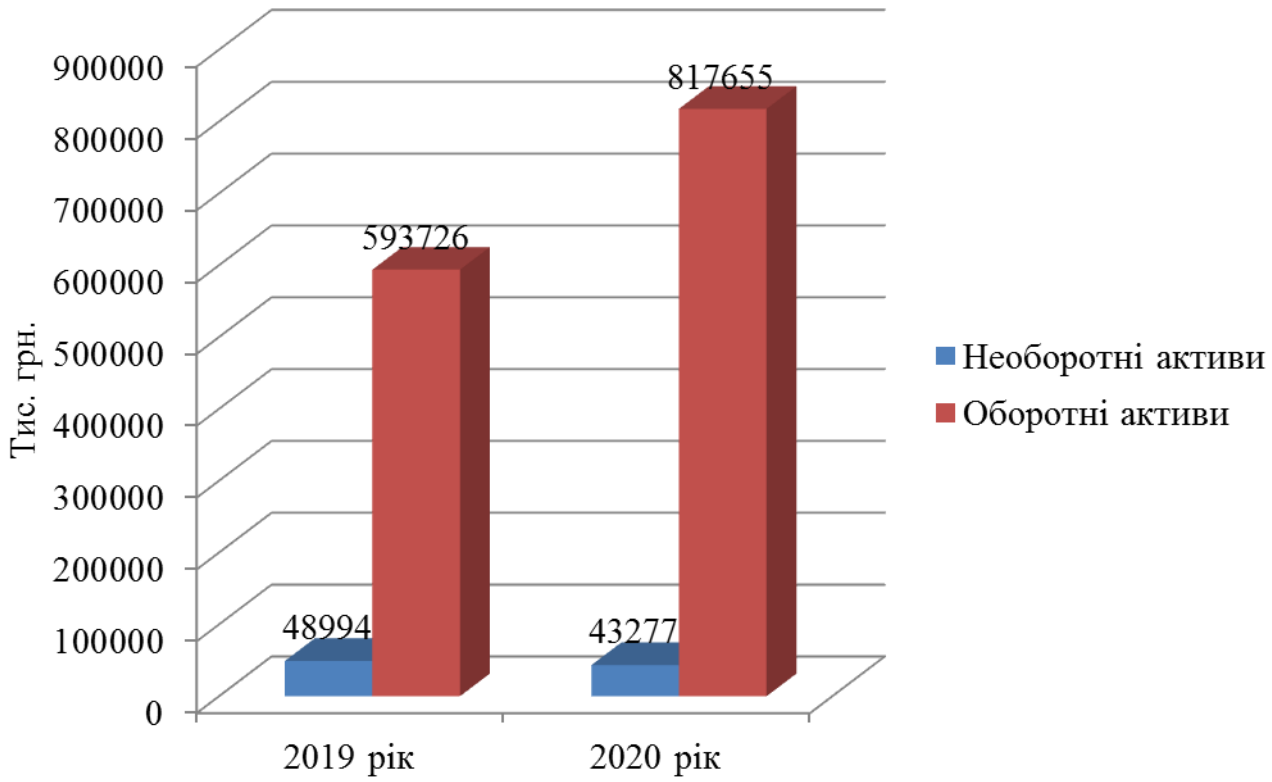

Рисунок 1.7 – Динаміка необоротних та оборотних активів ТОВ «Востокстройгаз» за 2019 – 2020 роки

З даної діаграми можна стверджувати, що вартість необоротних активів скоротилася з 48994 тис. грн. у 2019 році до 43277 тис. грн. у 2020 році, а саме на 5717,00 тис. грн.

Проте, вартість оборотних активів зросла з 593726 тис. грн. у 2019 році до 817655 тис. грн. у 2020 році, тобто на 223929 тис. грн.

Це свідчить про нарощення кількості запасів, що є на підприємстві, а отже збільшення обсягів вирощуваної продукції та розширення свої посівних площ, з метою підвищення рівня зібраного врожаю та отриманню більшої кількості доходів та прибутків.

Також важливу роль в аналізі економічного стану підприємства відіграють зобов'язання.

Динаміка поточних зобов'язань ТОВ «Востокстройгаз» за 2019 – 2020 роки відображена на рисункові 1.8.

Рисунок 1.8 – Динаміка поточних зобов'язань на ТОВ «Востокстройгаз» за 2019 – 2020 роки

На досліджуваному товаристві відсутня довгострокова заборгованість, проте в наявності короткострокова.

Без змін залишився показник короткострокових кредитів, а саме 1551 тис. грн, як в 2019 році так і в 2020 році.

Відбулося суттєве скорочення короткострокової заборгованості за товари з 392 тис. грн. у 2019 році до 274 тис. грн. у 2020 році, а саме на 118 тис. грн.

Також скоротилася кредиторська заборгованість за розрахунками з 46132 тис. грн у 2019 році до 23433 тис. грн. у 2020 році - на 22699 тис. грн.

Тобто керівництво компаніє приймає правильні рішення у напрямку скорочення заборгованості підприємства перед іншими суб'єктами господарювання за товари та за розрахунками.

Важливе значення для аналізу фінансового стану організації мають показники рентабельності, динаміка яких представлена на рисункові 1.9.

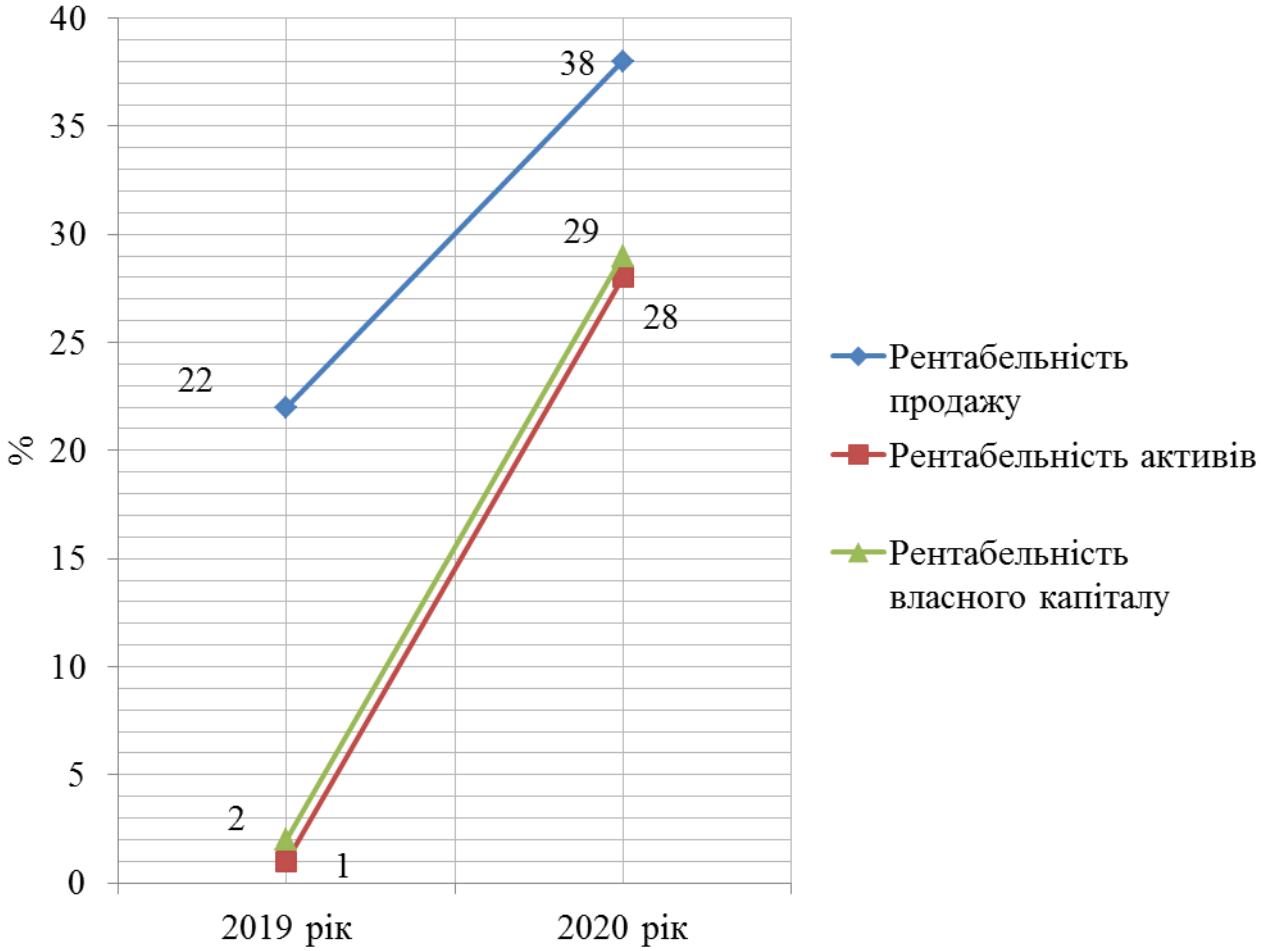

Рисунок 1.9 – Динаміка показників рентабельності ТОВ «Востокстройгаз» за 2019 – 2020 роки

З даної діаграми можна спостерігати зростання ліквідності трьох проаналізованих показників, а саме рентабельність продажу зросла на 16% протягом аналізованого періоду, рентабельність активів – на 27%, рентабельність власного капіталу – на 27%.

Отже, проаналізувавши основні економічні показники діяльності ТОВ «Востокстройгаз» можна стверджувати, що в цілому діяльність підприємства є позитивною, зростає вартість запасів, грошових коштів, скорочується кредиторська заборгованість.

РОЗДІЛ 2 РОЛЬ БАЛАНСУ ДЛЯ ПОТРЕБ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

2.1 Сутність, значення, техніка складання Балансу підприємства

Перша основна форма фінансової звітності компанії - це Баланс (Звіт про фінансовий стан). Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», Баланс (Звіт за фінансовий стан) - це звіт, що представляє собою фінансовий стан компанії, який відображає його активи, зобов'язання та власний капітал на певну дату.

Залежно від форми, баланс (звіт про фінансовий стан) має вигляд таблиці зліва на стороні якої зафіксована інформація про активи, а праворуч - інформація про власний капітал, зобов'язання та забезпечення.

НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначає зміст та форму балансу (звіту про фінансовий стан) та відображає його статті. Дане положення використовується до балансу (звіту про фінансовий стан) компанії, організації та інших юридичні особи різних форм власності, за винятком банків та бюджетних установ. Компанії, які відповідно до законодавства формують фінансову звітність відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності, використовують лише додаток №3 до НП(С)БО1 [31].

Невід'ємним елементом кожного розділу балансу (звіту про фінансовий стан) - це його стаття. Деякі статті балансу складаються з декількох рядків, кожен з яких містить детальну інформацію для отримання додаткової інформації про складові цієї статті. У кожній частині балансу відображається зміст статті та код рядка. Для порівняності інформації, дані балансу наводяться на першу та останню дату періоду.

Звітний період для складання балансу (Звіт про фінансовий стан) становить квартал і календарний рік. Проміжна звітність (щоквартально) - поточний підсумок з початку звітного року. Баланс (Звіт про фінансовий стан) формується в такі терміни:

- за 1 квартал, тобто на 31 березня;
- на перші півроку, тобто на 30 червня;
- на 9 місяців, тобто на 30 вересня;

- за рік, тобто на 31 грудня.

Основою для складання балансу (звіту про фінансовий стан) є записи про залишки на бухгалтерських рахунках (на дату балансу), де систематизована інформація про господарські операції компанії. Статті балансу (звіту про фінансовий стан) необхідно узгодити на аналітичному та синтетичному рахунках головної книги чи інших регістрах синтетичного бухгалтерський обліку компанії.

Для формування балансу (Звіту про фінансовий стан) компанії, використовують дані, які узагальнені в облікових записах класів 1-6 плану рахунків активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій компаній та організацій. Також використовують взаємозв'язок між планом рахунків та структурою балансу (звіту про фінансовий стан). Наприклад, залишки на рахунках перших 3 класів рахунків Плану рахунків бухгалтерського обліку (1, 2 і 3 класи) формують активи балансу. Залишки на рахунках 4-го, 5-го та 6-го рахунків плану рахунків бухгалтерського обліку - пасивів балансу (Звіту про фінансовий стан). За їх класифікаційними ознаками виділяють основні типи балансів [34]:

- початковий (вступний);
- розподільчий;
- ліквідаційний;
- оборотно-сальдовий;
- окремий;
- Баланс (Звіт про фінансовий стан).

Окремий баланс (звіт про фінансовий стан), розробляється у випадках передбачених нормативними документами. Для складання окремого Балансу (Звіту про фінансовий стан), дані з первинних документів щодо господарських операції філій, представництв, відокремлених підрозділів та інших компаній (юридичних осіб) відображають на окремому балансі, а також комерційні операції, на які поширюється дія закону відображені в окремому балансі, що відображаються в деяких для цього підрозділу документах або відображають ділові операції з певні види господарської діяльності [37].

Характеристика консолідованого балансу визначається правилами НП (С) БО 2 «Консолідована фінансова звітність». Для малого бізнесу є можливим

зменшення показників на бланку балансу, відповідно до вимог П (С) БО 25 «Фінансова звітність суб'єкта малого підприємництва».

Складові елементи балансу (Звіту про фінансовий стан), безпосередньо пов'язані з визначенням фінансового стану компанії та їх змін:

- активи (економічні активи);

- власний капітал;

- зобов'язання та забезпечення.

Активи та зобов'язання, включаючи гарантії, що не підлягають відшкодуванню за винятком випадків, передбачених окремими нормативними актами (стандартами).

Підсумок активу балансу (звіту про фінансовий стан) повинен дорівнює сумі зобов'язань, гарантій та власного капіталу, тобто підсумку пасиву Балансу (Звіту про фінансовий стан) [27].

Для вивчення фінансового стану компанії потрібна інформація про економічні засоби (ресурси, товари), які він контролює, його структура, рівень ліквідності, платоспроможність та адаптивність до змін у середовищі, в якому він працює. Оскільки інформація зазначена в балансі (звітові про фінансовий стан) характеризує фінансовий стан компанія на певну дату, надає загальну інформацію про свою діяльність та ліквідність, його також називають «Звітом про фінансовий стан».

Загальновідомі правила структури балансу (звіту про фінансовий стан) - це: баланс-нетто; ліквідність та терміновість погашення боргу.

Відповідно до правила балансу-нетто - відображаються активи та пасиви на балансі за чистою вартістю (залишковою, поточною, чистою вартістю) отже, це робить неможливим зменшення оцінки активів і зобов'язань компанії (відповідає бухгалтерському принцип обачність).

Ліквідність - означає, що активи наявні в балансі (звіті про фінансовий стан) у зростаючому порядку їх ліквідності, тобто здатності ресурси швидко перетворюються на найбільш ліквідний актив, готівковий [28].

Таким чином, у балансі активи компанії розміщуються з активів, які важко продаються (нематеріальні активи, основні засоби, довгострокові біологічні активи тощо), середньострокові активи для вибуття (запаси, дебіторська

заборгованість тощо) та активи, які не становлять перешкод для продаж (грошові кошти та їх еквіваленти).

Термінове погашення зобов'язань. Пасиви компанії - власний капітал, зобов'язання та забезпечення, що знаходяться в пасиві в балансі (Звітові про фінансовий стан) у порядку зростання відшкодування зобов'язання.

Для управління діяльністю підприємства та прийняття відповідних рішень необхідна інформація про наявність економічних ресурсів, їх склад, місце розташування, а також джерела їх формування та призначення. Ця інформація, узагальнена і згрупована в певному порядку, отримується через баланс.

Баланс є засобом економічного перегрупування та узагальненого відображення в грошовій оцінці наявності економічних ресурсів та джерел їх формування на певну дату. Як правило, залишок формується 1-го числа місяця.

З економічної точки зору баланс - це система взаємозалежних показників, які характеризують, з одного боку, активи, те, що підприємство володіє або розпоряджається (ресурси), а з іншого боку - те, що характеризує юридичний аспект цього майна (пасиви), що включає пасиви та капітал [22].

Баланс відображає фінансовий стан компанії на звітну дату. Тому в міжнародній практиці його називають звітом про фінансовий стан компанії.

Зміст, форма балансу та загальні вимоги до визнання та розкриття його статей визначаються НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», для малого бізнесу - П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва».

На сьогодні баланс має подвійну назву - Баланс (Звіт про фінансовий стан), що пов'язано з узгодженням звіту, підготовленого за національним П(С)БО, із звітом, складеним згідно з МСФЗ.

Баланс (Звіт про фінансовий стан) - це звіт про фінансовий стан компанії, який відображає на певну (звітну) дату його активи, зобов'язання та власний капітал.

Метою балансу є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан компанії на кінцевий термін прийняття ефективних економічних рішень.

Головною особливістю балансу є рівність активів та пасивів, тобто загальна сума активів на балансі повинна дорівнювати сумі зобов'язань та власного капіталу, виходячи з подвійного запису господарських операцій на рахунках.

Рівність результатів активів і пасивів балансу зумовлена тим, що в двох його частинах відображається вартість одних і тих самих економічних активів, але лише згрупованих за різними ознаками: в активі - за складом і місцем розташування. Кожен тип засобів, розміщений в активі, має відповідне джерело формування, зазначене в пасиві в балансі. Результат активу не може бути вищим або меншим, ніж результат зобов’язань, оскільки загальна вартість майна компанії завжди повинна дорівнювати сумі джерел, з яких воно утворене. Назва рівноваги базується на цьому, оскільки термін «рівновага» означає «рівність, рівновага».

Активи включають усі ресурси, які контролюються бізнесом отримані через минулі події, і використання яких, як очікується, призведе до майбутніх економічних вигод.

Зобов’язання - це зобов’язання компанії, що виникають внаслідок минулих подій, і їхнє майбутнє погашення має зменшити ресурси, що представляють економічні вигоди компанії [37].

Погасити зобов’язання можна як готівкою (грошові зобов’язання), так і товарами чи послугами певної кількості та якості (негрошові зобов’язання).

Власний капітал - це частина активів компанії, яка залишається після вирахування її зобов'язань.

Відповідно до балансу оцінюється автономія компанії, її платоспроможність та ліквідність тощо. Своєчасний і правильно сформований баланс дозволяє кожному менеджеру, враховуючи всі позитивні та негативні сторони бізнесу, свідомо керувати, шукати внутрішні застереження та усувати їх.

Баланс класифікують за певними ознаками. Вступний баланс - відображає початок господарської діяльності підприємства на момент його реєстрації в державі [39].

Операційний баланс - встановлюється періодично протягом року і охоплює певні аспекти (як правило, виробничі) бізнесу.

Ліквідаційний баланс - встановлюється, коли компанія ліквідується, розподіляється або об’єднується.

Інвентарний баланс - складається виключно на основі повного опису товарно-матеріальних цінностей та являють собою його скорочену та спрощену форму.

Книжковий баланс - складається на основі записів у книгах, які раніше не перевірялись за допомогою інвентаризації.

Загальний баланс являє собою зведення інвентарного та книжкового балансів і формується раз на рік і лише на основі опису запасів та пробного балансу.

Односторонній баланс - баланс, в якому активи та пасиви розміщуються один над одним.

Двосторонній баланс відрізняється від одностороннього за зовнішнім виглядом – актив та пасив розміщуються поруч, відповідно ліворуч та праворуч.

Шаховий баланс - це баланс, при якому обороти на кожному рахунку подаються не загальними результатами, а із зазначенням відповідних рахунків. Цей баланс, який отримав свою назву за певною формою, що нагадує шахівницю, можна назвати динамічним балансом, оскільки він відображав як стан економічних показників на початку і в кінці контрольного періоду, так і рух майна.

Баланс обороту - це відомість обороту для синтетичних рахунків, яка містить як дані балансу на початок і кінець звітного періоду, так і обороти за звітний період.

Сальдовий баланс - це баланс, який відображає лише залишки на рахунках балансу.

Простий баланс - характеризує результати роботи однієї компанії.

Зведений баланс - складається шляхом об’єднання сум, відображених у окремих статтях окремих балансів.

Баланс-брутто - це баланс, валюта якого включає залишок основного та регулючого рахунків.

Баланс-нетто - це залишок, валюта якого не включає залишок регулюючих рахунків.

Існують також інші види балансів, що включають:

Баланси основного виду діяльності - це баланс юридичних осіб, які підпадають під статутну діяльність.

Баланси спільної діяльності - це окремий баланс, який складається учасником, якому за домовленістю доручено керувати спільними справами сторін угоди про спільну діяльність.

Баланс підприємства - це баланс юридичної особи або окремого суб'єкта господарювання, який функціонує автономно та самофінансується і характеризує його активи, капітал та зобов'язання.

Баланс бюджетної установи - це звітний документ, в якому кошти бюджетної установи та джерела їх формування відображаються та узагальнюються в грошовій оцінці на певну дату.

Вищезазначені типи балансів існують і сьогодні. Усі вони називаються бухгалтерськими, оскільки вони встановлюються на основі бухгалтерських даних. Але кожен тип балансу має особливості, які безпосередньо пов'язані з джерелами, графіком, методами, прийомами та техніками підготовки, з підпорядкуванням компаній, з використанням цих балансів в управлінні [40].

Призначенням балансу як форми фінансової інформації в управлінні компанією є:

1) оцінка фінансового стану компанії: структура активів, власного капіталу, зобов'язань, його здатність виконувати свої зобов'язання (платоспроможність);

2) визначити можливість створення грошових потоків у майбутньому;

3) визначити потреби у фінансових ресурсах у майбутньому та спланувати розподіл прибутку;

4) оцінка здатності компанії виконувати свої зобов'язання перед кредиторами (платоспроможність);

5) оцінка автономності та ліквідності компанії.

Баланс також дозволяє визначити склад і структуру активів компанії, ліквідність і оборотність оборотних активів, наявність власного та позикового капіталу, еволюцію дебіторської заборгованості та боргів та інші показники.

Загалом використовується інформація, що міститься в Балансі для:

- контролю виконання проектних завдань, планів, аналізів, прогнозів, бізнес-планів;

- контролю діяльності компанії, виявляти та синтезувати найкращі практики та виявляти прогалини в роботі, аналізувати їх ділову діяльність, складати консолідовані звіти;

- вивченні питань, що стосуються видачі позик та страхування майна фінансовими та банківськими установами та організаціями;

- оцінити фінансовий стан компанії, приймаючи ефективні управлінські рішення.

Баланс розроблений не лише для відображення наявності ресурсів та економічних джерел на певну дату, а й для надання необхідної інформації щодо управління внутрішніми та зовнішніми користувачами. Таким чином, інформація про фінансовий стан бізнесу використовується:

– банками для прийняття рішення щодо позик, що визначає кредитоспроможність бізнесу та ризик неповернення кредитів;

– постачальники запасів - при укладанні договорів поставки;

– інвестори - при прийнятті рішення про доцільність інвестування капіталу тощо.

Значний інтерес до інформації про фінансовий стан також стосується податкових органів, іноземних партнерів тощо [44].

Форма балансу компанії побудована таким чином, що, використовуючи інформацію з балансових рахунків синтетичного обліку, можна було заповнити її без особливих труднощів.

Баланс складається на підставі бухгалтерських записів, підтверджених відповідними первинними документами. Статті балансу повинні бути узгоджені та дорівнювати залишкам аналітичного та синтетичного рахунків у головній книзі на кінець звітного періоду, з яких кінцевий баланс рахунку переноситься на відповідні статті балансу.

Інформаційним носієм балансу є головна книга за формою бухгалтерського обліку або оборотний звіт про синтетичні рахунки для інших форм бухгалтерського обліку, а також дані із синтетичних (бухгалтерських) рахунків.

Процедура складання та подання балансу, а також будь-якої іншої форми фінансової звітності компанії передбачає певну послідовність дій.

2.2 Визнання, оцінка та класифікація активів і пасивів Балансу

Активи - це контрольовані ресурси бізнесу отримані як результат минулих подій, використання яких повинно привести до отримання економічних вигод у майбутньому.

Наприклад, придбана сировина та матеріали, що використовуються в процесі виробництво перетворюється на готову продукцію, реалізація якої призведе до виплат у вигляді доходу. Отримана сума (очікуваний) дохід повинен бути більшим за реалізовані витрати, а саме: сума непрямих податків та очікуваний рівень прибутку.

Активи представлені у балансі (звіті про фінансовий стан) за умови, якщо:

– оцінка його статей може бути достовірно визначена;

– інформація є важливою.

Тому при визнанні та поданні активів до балансу (Звіт про стан) - проводиться аналіз, під час якого визначається на основі власних професійне судження, актуальність інформації та можливість їх оцінки. Тільки якщо на активи відповідають вищезазначеним умовам, то вони відображаються на рахунках в балансі (звіт про фінансовий стан) [43].

Для визнання в балансі (звіті про фінансовий стан) активів компанії використовуються дані інвентаризації, подані уповноваженою особою, яка за розпорядженням власника (керівництва) несе відповідальність за оцінку активів та пасивів бізнесу. Витрати на придбання та створення безповоротних активів балансу включаються до складу витрат за період у звіті про фінансові результати (Про сукупний дохід).

Наприклад, ціна придбання фінансових інвестицій з метою отримання доходу, у разі оголошення емітента банкрутом не може капіталізуватися. Вони показані в Звіті про фінансові результати як інші витрати (збитки) від інвестиційної діяльності.

Активи визнаються і відображаються в балансі у вартісному виразі з використанням певну основи (бази), а саме:

– історичної собівартості;

– залишкової (балансової) вартості;

– чистої вартості реалізації;

– теперішньої вартості.

За історичною вартістю активи відображаються в балансі (звіті про фінансовий стан) у вигляді суми, сплаченої готівкою або їх еквівалентами або за справедливою вартістю винагороди, виплаченої за їх придбання, в час придбання. Цей метод оцінки переважає над іншими, заснованими на принципі «історичної (фактичної) собівартості».

Залишкова (балансова) вартість визначається шляхом обчислення з початкової вартості (реальної, історичної) накопиченої суми амортизації (зносу) на дату балансу. Використовується для оцінки та відображення в балансі (звіті про фінансовий стан) необоротних матеріальних та нематеріальні активи.

Чиста вартість продажу (реалізації), показує, що очікувана ціна продажу запасів за умов звичайна діяльність за вирахуванням очікуваних витрат на завершення виготовлення та продаж. Даний метод оцінки використовується для оцінки та відображення у Балансі (Звіті про фінансовий стан) залишків запасів.

Запаси визнаються у балансі (звіті про фінансовий стан) за однією з оцінок, що є меншою:

– первісна вартість;

– чиста вартість реалізації.

Поточна вартість (зменшена) - довгострокова дебіторська заборгованість, на яку нараховано відсотки відображається в балансі (Звіті про фінансовий стан) за їхньою теперішньою вартістю.

Визначення теперішня вартість залежить від виду боргу та умов його погашення.

Чиста вартість реалізації дебіторської заборгованості - це сума поточної дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги за мінусом резерву сумнівних рахунків [41].

Поточна дебіторська заборгованість за товари (роботи, послуги) відображається в чистому балансі (звіті про фінансовий стан) за відпускною ціною.

Відповідно до пункту НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», всі активи балансу (Звіту про фінансовий стан) подділяються на:

– необоротні;

– оборотні.

Необоротні активи – це:

– нематеріальні активи;

– основні засоби;

– довгострокові біологічні активи;

– довгострокові фінансові інвестиції;

– та інші активи, призначені для продажу або використання (споживання) протягом більш ніж одного робочого циклу або більше дванадцяти місяців.

Усі інші необоротні активи класифікуються як незворотні.

Оборотні активи - це грошові кошти та їх еквіваленти, що мають необмежене використання та інші активи, що утримуються для продажу, або використання (споживання) під час робочого циклу або протягом дванадцять місяців.

До оборотних активів належать:

– грошові кошти та їх еквіваленти;

– незавершене виробництво;

– запаси;

– готова продукція;

– товари;

– поточні біологічні активи;

– короткострокові фінансові інвестиції;

– дебіторська заборгованість за реалізовану готову продукцію (товари, роботи, послуги) тощо [31].

Таким чином, в силу своєї структури актив Балансу (Звіту про фінансовий стан) складається з трьох розділів:

– Розділ 1 «Необоротні активи»;

– Розділ 2 «Оборотні активи»;

– Розділ 3 «Необоротні активи, що утримуються для продажу, та групи Вибуття».

Пасиви Балансу (Звіту про фінансовий стан) представляють інформацію про власний капітал компанії, свої зобов'язання та забезпечення.

Ця основна частина зобов'язань містить інформацію про стан платежів з кредиторами, тобто власних зобов'язання.

Власний капітал є частиною активів компанії залишок, який залишається після вирахування своїх зобов'язань.

Власний капітал відображається в балансі (звіті про фінансовий стан) разом з активами або зобов'язання, що спричиняють його зміну.

Зобов'язання - це заборгованість бізнесу, пов'язана з минулими подіями, відшкодування яких має зменшити ресурси підприємства, що втілюють економічні вигоди.

Забезпеченнями є зобов'язання з невизначеною сумою або тривалістю анулювання на дату балансу [34].

Зобов'язання представляють собою правовідносини, в яких сторона (боржник) зобов'язана вжити певних дій на користь іншої сторони (кредитора):

– сплатити гроші;

– виконувати роботу;

– надавати послугу тощо;

– або утримуватися від певної дії,

а зобов'язаний має право вимагати від боржника її вчинення.

Таким чином, зобов'язання - це обов'язок або відповідальність а сторони правовідносин мають при цьому діяти певним чином.

Погашуючи зобов'язання, компанія поступається ресурсами, які втілюють самі по собі економічні вигоди, щоб задовольнити попит іншої сторони.

Зобов'язання визнаються та відображаються у балансі за умови, що:

– його оцінка може бути достовірно визначена;

– інформація є важливою.

Відповідно до правил, викладених у НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», необхідно проаналізувати наявні зобов'язання компанії. При такому аналізі встановлюється, чи є обов'язок чи відповідальність діяти певним чином, або чи виникли зобов'язання отримані внаслідок минулих подій, або зобов'язання призведуть до зменшення економічних вигод у майбутньому –

від цього залежить чи можна достовірно визначити суму, яка підлягає відшкодуванню. Якщо на ці запитання дано ствердну відповідь компанії відображають зобов'язання в балансі (звіті про фінансовий стан).

Зобов'язання компанії розглядаються як зобов'язання, якщо вони:

– існують сьогодні і є результатом минулих економічних операції (події, факти, явища, процеси). Наприклад, завдяки придбанню матеріалів, товарів чи послуг; одержаних збитків, за які компанія несе відповідальність тощо;

– пов'язані з необхідністю майбутніх платежів з метою збереження економічних відносин компанії або пов'язані із веденням звичайного бізнесу

– мають певний часовий ліміт;

– отримані від осіб, якщо не в момент отримання, то під час їх реалізації.

Для визначення балансової вартості зобов'язань використовують такі типи оцінки:

– історична;

– поточне значення;

– вартість (суми) відшкодування;

– теперішня вартість.

Історична (первісна) вартість зобов'язання - це сума доходу отримана в обмін в обмін на зобов'язання або за інших обставин, сума грошових коштів або їх еквіваленти, які слід сплатити погасити під час звичайної бізнес діяльності.

Поточна вартість зобов'язання - це недисконтована сума готівкових коштів або їх еквіваленти, які були б потрібні для погашення зобов'язання наразі.

Сума погашення - це недисконтована сума готівкою або їх еквівалентів, які слід сплатити для погашення зобов'язання під час нормальної роботи бізнесу.

За сумою відшкодування на балансі (звіт про фінансовий стан) відображаються поточні зобов'язання [39].

Нинішня вартість зобов'язання - це теперішня вартість майбутніх платежів (за вирахуванням очікуваної суми відшкодування), які повинні вимагати погашення боргів протягом нормального періоду діяльність компанії.

За поточною вартістю у балансі (Звіті про фінансовий стан) відображаються довгострокові зобов'язання, на які нараховано відсотки.

Визначення теперішньої вартості залежить від умов та виду зобов'язань.

Для цілей бухгалтерського обліку облік та підготовки балансу (Звіту про фінансовий стан) зобов'язання поділяються на:

– довгострокові зобов'язання;

– поточні зобов'язання;

– забезпечення;

– непередбачені зобов'язання (відображені в Примітках до річної фінансової звітності);

– доходи майбутніх періодів.

Пасив балансу складається з чотирьох розділів:

– Розділ 1 «Власний капітал»;

– Розділ 2 «Довгострокові зобов'язання і забезпечення»;

– Розділ 3 «Поточні зобов'язання і забезпечення»;

– Розділ 4 «Зобов'язання пов'язані з необоротними активами, утримуваним для продажу та групами вибуття» [33].

Метод аналізу фінансового стану залежить від цілей, а також інформації, часу, методології, персоналу, техніки та інших факторів.

Основним завданням фінансового аналізу є отримання невеликої кількості інформативних параметрів, що дають об'єктивне і точне уявлення про фінансовий стан підприємства, його прибутки та збитки, зміни в структурі активів та зобов'язань, розрахунки з боржниками та кредиторами, що призводить до своєчасного виявлення та усунення недоліків у фінансовій діяльності, пошуку резервів для поліпшення фінансового стану компанії та її платоспроможності.

Завданнями оцінки балансу є:

оцінка фінансового стану компанії (експрес-аналіз балансу), а також факторів її розвитку;

детальний опис активів та фінансового стану підприємства, результатів його діяльності за звітний період (детальний аналіз балансу):

– оцінка динаміки, складу та структури активів та пасивів;

– аналіз структурної динаміки рівноваги;

– виявлення динаміки негативних статей балансу;

– оцінка раптових змін у різних статтях балансу;

– вивчення відповідності засобів та джерел, раціональності їх розміщення та ефективності використання;

– визначення ліквідності та фінансової стійкості компанії;

– розробка конкретних заходів, спрямованих на більш ефективне використання фінансових ресурсів та зміцнення фінансового стану компанії;

– прогнозування можливих фінансових результатів, економічної прибутковості, виходячи з реальних умов господарської діяльності та наявності власних та позикових ресурсів, розробка моделей фінансової ситуації для різних видів використання ресурсів.

Процес аналізу даних балансу компанії поділяється на кілька етапів, які не завжди слідують один за одним, але можуть здійснюватися паралельно, міняти місцями, повертатися до попередніх етапів з метою уточнення їх результатів [38].

Першим кроком є збір інформації. Оскільки результати подальшого аналізу залежать від надійності вихідної інформації, слід проводити роботу з її вдосконалення та доповнення. Поточна форма балансу в Україні недостатньо відповідає потребам фінансового аналізу. Тому слід збирати додаткову фінансову інформацію. Це робиться наступним чином:

1) вивчення балансу: арифметичний контроль у складі балансу, перевірка узгодженості даних балансу з іншими формами фінансової звітності, розподіл конкретних статей;

2) порівняння головної книги та показників балансу;

3) перевірка головної книги: перевірка арифметики, вивчення кореспонденції рахунків, вибір конкретних елементів;

4) встановити відповідність оборотів та залишків у журналах, синтетичних даних бухгалтерського обліку головній книзі;

5) перевірка оглядів та синтетичної бухгалтерської інформації: арифметична перевірка, вивчення змісту конкретних статей, визначених на попередніх етапах;

6) вибірковий контроль первинної документації щодо найбільш значущих об’єктів.

Наступним етапом оцінки балансу є вивчення складу та структури активів компанії з метою визначення серед них ліквідних, менш ліквідних та важко

ліквідних. Більш широке використання, наприклад, лізингу для придбання основних фондів також допоможе поліпшити структуру активів.

Якщо компанія використовує регуляторні показники в процесі своєї запланованої діяльності, то аналіз відхилень від планових показників компанії є частиною внутрішнього аналізу фінансового стану. Цей аналіз проводиться фінансистами компанії на основі достовірної інформації про економічну діяльність компанії. Фінансовий аналіз балансу має характеристики зовнішнього аналізу, тобто аналізу, який проводиться поза компанією зацікавленими контрагентами, власниками, державними органами на основі даних із звітів, які містять лише обмежену частину інформації про діяльність компанії [32].

Баланс є основою фінансового аналізу компанії. Фінансовий аналіз виявляє зміст основних фінансових показників та їх взаємозв'язок з показниками виробництва (оборотність, прибуток, рентабельність, оборотність оборотних активів тощо).

Практика фінансового аналізу визначила основні методи «зчитування» балансу. Серед них:

1. Горизонтальний аналіз.
2. Вертикальний аналіз.
3. Аналіз тенденцій.
4. Просторовий аналіз.
5. Факторний аналіз.
6. Аналіз абсолютних показників.
7. Аналіз відносних показників.

Фінансова незалежність підприємства - це фінансовий стан, що характеризується співвідношенням власного та позикового капіталу, при якому при певному рівні фінансового ризику підприємство може вести безперервний процес фінансово-господарської діяльності та забезпечувати його розвиток [27].

Таким чином, оцінка - це метод надання економічної інформації, який широко використовується в економічній роботі. Це практична візуальна техніка, яка дозволяє описати явище, що вивчається з різних сторін в економічних дослідженнях.

2.3 Зміст статей необоротних та оборотних активів, власного капіталу та зобов’язань Балансу підприємства

Розділ I балансу містить інформацію про стан та структуру необоротних активів компанії.

До необоротних активів належать:

Нематеріальні активи - відображається початкову та залишкову вартість нематеріальних активів та сума накопиченої амортизації (у дужках).

Справедлива вартість - це сума, на яку актив можна обміняти або отримати від угоди між незалежними, обізнаними та зацікавленими сторонами.

Балансова вартість (залишкова) активів – вартість основних та оборотних активи бізнесу за певний період. Розраховується як початкова (початкова) вартість придбаного капіталу (об’єкта), при якій він визнається в балансі за вирахуванням накопиченої амортизації. Балансова вартість бізнесу визначається як її чисті активи, тобто це власний капітал, яким може володіти компанія на свій розсуд. Розраховується як різниця між загальною сумою активів та загальною сумою зобов’язання (боргів). Основні принципи обліку нематеріальних активів - їх визнання, оцінка та коригування регулюються правилами П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» [29].

Незавершені капітальні інвестиції. - відображається сума інвестиції в незавершене будівництво бізнесу, включаючи вартість обладнання, придбане для монтажу, та сума авансових платежів, пов’язаних з капіталовкладеннями;

Основні засоби бізнесу - надає інформацію про вартість власних та орендованих об’єктів на умовах фінансового лізингу (крім інвестиційних будівель), інтегровані комплекси нерухомості, їх залишкова вартість та сума накопиченої амортизації (вказується в дужках).

Цей пункт також включає вартість інших матеріальних основних фондів активи за їх залишковою вартістю.

Основні принципи обліку основних засобів - їх визнання, вимірювання та розрахунок амортизаційних відрахувань регулюється стандартами П(С)БО 7 «Основні засоби».

Інвестиції в нерухомість - показує окремо, первісну та залишкову вартість інвестиційної нерухомості та суму її амортизації. До інвестиційної нерухомості належить нерухомість (будівлі, споруди), що належать компанії з метою отримання доходу від їх оренди (фінансова оренда або проста оренда).

Основні принципи обліку інвестиційної нерухомості - їх визнання, оцінка та накопичення амортизаційних відрахувань регулюється стандартами П(С)БО 27 «Необоротні активи, що утримуються для продажу та припинена діяльність» [32].

Довгострокові біологічні активи - відображається інформація щодо первісної вартості довгострокових біологічних активів, їх залишкової вартості (справедлива) вартість та сума накопиченої амортизації (у дужках). Довгострокові біологічні активи включають зрілі біологічні активи, здатні виробляти додаткову сільськогосподарську або органічну продукцію та незрілі біологічні активи, що культивується (відтворюється) протягом періоду, що перевищує один рік, крім тварин на вирощуванні та відгодівлі.

Довгострокові фінансові інвестиції - у цій статті виділено фінансові інвестиції, які відповідно до П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції» обліковуються за методом участі в капіталі, а інші відображаються окремо. Фінансові інвестиції - це активи, які належать компанії з метою збільшення прибутку за рахунок відсотків, дивіденди тощо, збільшення вартості капіталу або отримання інші пільг для інвестора.

Довгострокова дебіторська заборгованість – відображає борги юридичних та фізичних осіб, які будуть погашені після дванадцять місяців з дати балансу.

Основні принципи довгострокової заборгованості - визнання, оцінка та класифікація регулюються правилами П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість».

Відстрочені податкові активи - сума податку на прибуток, що підлягають відшкодуванню в наступних звітних періодах через формування тимчасової різниці між бухгалтерською та податковою базою їх оцінки [40].

Основні принципи визнання відстрочених податкових активів - їх визнання, оцінка регулюються нормами П(С)БО 17 «Податок на прибуток».

Інші необоротні активи - ця стаття містить інформацію про залишок коштів на банківському рахунку, за яким існує ліміт використання та непогашена довгострокова дебіторська заборгованість.

Бухгалтерський облік ведеться для кожного об’єкта активу окремо і може відображатися у балансі (звіті про фінансовий стан) за необхідності відповідно положення (стандартів) бухгалтерського обліку.

Для розрахунку загальної суми першого розділу активів Балансу береться залишкова вартість нематеріальних активів, основних засобів та довгострокових біологічних активів. Залишкова вартість визначається як різниця між первісною вартістю та сумою амортизації (накопиченого зносу), яка вказується в дужках.

Друга частина балансу активів (звіту про фінансовий стану) містить інформацію про стан і структуру оборотних активів компанії.

Оборотні активи - грошові кошти їх еквіваленти, а також інші активи, призначені для продажу або споживання протягом операційного циклу або дванадцять місяців з дати балансу [26].

Запаси - відображається інформація про виробничі залишки запасів; поточні біологічні активи, тобто молодняк та тварини на відгодівлі, сільськогосподарські та лісогосподарські товари; незавершене виробництво; готова продукція; товари.

Запаси визнаються у балансі (звіті про фінансовий стан) щонайбільше меншою з двох оцінок: первісна вартість або чиста вартість реалізації.

Не включається до первісної вартості запасів:

– надмірні витрати та запаси;

– відсотки за позики (кредити);

– плата за продаж;

– накладні витрати та інші подібні (збитки).

Усі запаси представлені у балансі (звіті про фінансовий стан) за чистою вартістю реалізації. Чиста вартість реалізації визначається для кожної одиниці запасу.

Переоцінка запасів проводиться на індивідуальній основі в разі коли чиста вартість реалізації опускається нижче їх собівартості (балансова вартості).

У примітках до річної фінансової звітності містяться наступна інформація про запаси:

– методи оцінки запасів;

– балансова вартість запасів з точки зору класифікаційних груп;

– балансова вартість запасів, переданих на переробку, на комісія, заставу;

– балансова вартість запасів, які відображаються за чистою собівартість реалізованої продукції.

Основними принципами обліку запасів є їх визнання, вимірювання та класифікація.

Поточні біологічні активи (молодняк та тварини на відгодівлі, а також рослинництво) - відображається інформація про поточні витрати на біологічні активи, які відображаються за справедливою вартістю [22].

Основні принципи обліку поточних біологічних активів - їх визнання, оцінка та класифікація регулюються правилами П(С)БО 30 «Біологічні активи».

Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги - відображає інформацію про борги покупців та покупців за продукцію, товари або виконані роботи або послуги, що ними надаються (за чистою вартістю реалізації, тобто за вирахуванням резерву сумнівних боргів), за винятком боргу, забезпеченого векселем, якщо така інформація надана у додатковому рядку.

Дебіторська заборгованість за розрахунками:

– за виданими авансами. Відображається загальна сума авансових платежів, здійснених іншими компаніям на рахунок майбутніх поставок (запасів, робіт, послуг);

– з бюджетом. Відображаються заборгованість фінансових та фіскальних установи, а також переплати податків, обов’язкових платежів до бюджету;

– з податку на прибуток.

Інша поточна дебіторська заборгованість - відображаються всі типи поточної дебіторської заборгованості, яка не є частиною дебіторської заборгованості, претензії на товари, роботи та послуги та претензії за розрахунками, зокрема - борги перед компанією відповідальних осіб, працівників для придбання цінних паперів у кредит (з відстрочкою платежу) або за отримання позики, проживання у відомчих багатоквартирних будинках [27].

Поточні фінансові інвестиції - у цій статті вказано суму поточних фінансових інвестицій, термін погашення яких не перевищує одного року (дванадцять місяців) з дати балансу.

Поточні фінансові інвестиції включають:

– короткострокові цінні папери, вільно конвертовані на ринку;

– казначейські векселі та депозитні сертифікати з терміном дії більше трьох місяців, але не більше дванадцяти місяців з дати балансу;

– інші короткострокові боргові цінні папери;

– інші цінні папери, зокрема деривативи, придбані з метою продажу на термін не більше одного року.

Дебіторська заборгованість за розрахунками:

– за виданими авансами;

– з бюджетом;

– включаючи податок на прибуток.

Інша поточна дебіторська заборгованість - відображаються всі типи поточної дебіторської заборгованості, яка не є частиною дебіторської заборгованості на товари, роботи та послуги та за розрахунками, зокрема - борги перед компанією відповідальних осіб, використовується для купівлі цінних паперів у кредит (з відстрочкою платежу) або для отримання позики.

Власний капітал відображається в балансі з відображенням активів або зобов'язання, що призводять до його зміни [33].

Зобов'язання відображаються в балансі, якщо можна достовірно визначити його оцінку.

Пасиви групуються за ступенем терміновості їх сплати наступним чином.

Постійні зобов'язання - статті розділу I пасиву балансу:

– «Зареєстрований пайовий капітал»;

– «Капітал у дооцінках»;

– «Додатковий капітал»;

– «Резервний капітал»;

– «Нерозподілений прибуток (непокритий збиток».

Довгострокові зобов'язання - довгострокові кредити (позики) від банку.

Короткострокові зобов'язання - короткострокові кредити (позики) банку.

Найбільш терміновою заборгованістю є поточна кредиторська заборгованість, виплати дивідендів, інших короткострокових боргів, а також позики (кредити), не повернуті вчасно, з простроченою заборгованістю.

Перший розділ балансових зобов'язань (Звіту про фінансовий стан) містить інформацію про стан та структуру власних коштів компанії [37].

Власний капітал - це решта частини активів компанії після вирахування своїх зобов’язань. Визначається як різниця між вартістю його активи та пасиви.

Власний капітал компанії є основою для запуску та продажу та управління господарською діяльністю будь-якої компанії. Найважливіші функцій, які він виконує це: самодостатність, незалежність, розподіл і перерозподіл доходів (прибутку) та активів, довгострокове фінансування, платоспроможність.

Залежно від рівня відповідальності власними коштами компанії є

– акціонерний капітал (статутний, акції);
– постійний;
– капітал у дооцінках;
– додатковий капітал;
– резервний капітал;
– нерозподілений прибуток (непокритий збиток);
– неоплачений капітал;
– вилучений капітал.

Зобов’язання зі строком погашення понад дванадцять місяців з дати називаються довгострокові [34].

Відповідно до П(С)БО 11 «Зобов’язання» та статуту, компанія може створити такі види забезпечення:

– для оплати чергової відпустки працівникам;
– на заохочувальні виплати;
– для виконання гарантійних зобов'язань;
– додаткового пенсійного забезпечення;
– навчання працівників тощо.

Інформація про стан боргів та забезпечення відображаються в окремих статтях для кожного з їх типів.

Довгострокові зобов’язання та забезпечення представлені у розділі ІІ балансу (Звіт про фінансовий стан). Довгострокові зобов’язання та забезпечення включають:

– відстрочені податкові зобов’язання;
– довгострокові позики (позики) від банку;
– інші довгострокові зобов’язання;

– довгострокове забезпечення;

– цільове фінансування.

Усі довгострокові зобов’язання, за якими нараховуються відсотки відображаються на сьогодні в балансі (звіті про фінансовий стан) за теперішньою вартістю.

Стаття «Відстрочені податкові зобов’язання» - відображається сума податку на прибуток, що підлягає сплаті у майбутніх періодах, який формується через різницю в часі між бухгалтерською та податковою базами оцінок. Відстрочені податкові зобов’язання виникають, коли бухгалтерський податок на прибуток, зазначений у звіті про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) перевищує вказаний податок, що підлягає сплаті відповідно до чинного податкового законодавства [29].

Стаття «Довгострокові банківські позики» - вказується сума боргу від компанії до банків за позики (кредити), отримані від них, а період повернення (відшкодування) перевищує дванадцять місяців з дати балансу.

Стаття «Інші довгострокові зобов’язання» - показує суму довгострокових зобов’язань, які не можуть бути включені до інших статей цього розділу, зокрема зобов’язання щодо фінансової оренди, довгострокова заборгованість компанії за зобов'язанням із залученням позикових коштів, на які нараховуються відсотки.

Стаття «Довгострокові забезпечення» - вказується сума довгострокових забезпечень бізнесу.

Стаття «Цільове фінансування» -сума залишків коштів, отриманих, але не витрачених від цільового надходження та цільового фінансування.

Поточні зобов’язання та забезпечення відображаються в розділі ІІІ пасиву балансу (Звіт про фінансовий стан) та включають:

– короткострокові банківські позики - вказується загальна сума короткострокових позик (кредитів) банку;

– поточна кредиторська заборгованість за:

– довгострокові зобов’язання - відображається сума зобов’язань компанії за довгострокову заборгованість, що буде оплачена у поточному звітному році;

– товари, роботи, послуги - відображаються в обігу на дату балансу суми боргу компанії перед постачальниками (підрядниками) для придбання товарів, робіт, послуг тощо;

– розрахунки з бюджетом - відображає загальну суму податків та обов'язкових платежі, що підлягають перерахуванню до бюджету.

– страхові розрахунки - сума несплаченого боргу організації із загальнообов'язкового соціального страхування;

– розрахунки із заробітної плати - поточна сума кредиторської заборгованості заборгованість із заробітної плати.

Поточні забезпечення - ця стаття містить інформацію про створення забезпечення, що підлягає погашенню протягом звітного періоду, включаючи забезпечення на оплату чергової відпустки, матеріальної допомоги тощо.

Доходи майбутніх періодів – ця стаття включає суму доходу накопиченого протягом поточного або попереднього звітного періоду, які визнаються у наступних звітних періодах [32].

Інші поточні зобов'язання ця стаття містить інформацію про загальну суму інших поточних зобов'язань, які не були включені до вищезазначених статей поточних зобов'язань.

Наприклад, суму заборгованості за векселями, виданими для забезпечення сплати придбання раніше цінностей (робіт, послуг), сума непогашених зобов'язань за отримані аванси, податки та платежі до бюджету та позабюджетних фондів, з персоналом та учасниками (що належать до акціонерів) на зарплату (для виплати дивідендів, винагороди, розподіл прибутку) та по внутрішніх операціях.

Джерелами інформації для складання цих розділів є балансові залишки по рахунку 47 «Забезпечення наступних витрат і платежів» та залишки на рахунках Плану рахунків 5 класу «Довгострокові зобов'язання» та класу 6 «Поточні зобов'язання», крім залишку кредиту субрахунку 680 «Розрахунки, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття призначеними для продажу», що відображено у розділі IV пасиву балансу.

Основні принципи визнання довгострокових та поточних зобов'язань регулюються П(С)БО 11.

РОЗДІЛ 3 СУТНІСТЬ АНАЛІЗУ ПОКАЗНИКІВ БАЛАНСУ

3.1 Сутність, значення, завдання аналізу показників Балансу

Фінанси бізнесу характеризують економічні відносини, які виникають у процесі створення, пошуку та використання коштів для розширеного відтворення. Фінансове становище компанії її потужність визначається ефективністю виробничої діяльності.

З одного боку, від реалізації виробничої програми компанії та зменшення виробничих витрат залежить величини прибутку що є найважливішим джерелом збільшення фінансових результатів, виробничого фінансування, виплати дивідендів, збільшення капіталу компанії, створення резервних фондів, поповнення оборотних активи, виконання фінансових та кредитних зобов'язань

З іншого боку, виробнича діяльність підприємств значною мірою визначає його матеріальне становище. Погіршення стану останнього знижує ступінь забезпечення матеріальними, технічними та трудовими ресурсами, призводить до збільшення собівартості продукції, негативно позначається на нормах виробництва (робіт, послуг), а також на технічне переоснащення виробництва [40].

Отже, фінансовий стан - це результат виробничо-фінансової діяльності. Він характеризується розмірами компанії, їх місцем розташування, залежить від матеріального впровадження технологій, виробництва, реалізації та прибутку.

Фінансовий стан є показником його платоспроможності та його платоспроможності, дотримання зобов'язань перед державою та іншими компаніями, організації, установи.

В основі систематичної оцінки фінансового стану компанії лежить фінансовий менеджмент компанії. Це дозволяє вчасно порушити питання покращення поточного потоку фінансових ресурсів та їх формування та використання для поточних та довгострокових цілей

Економічний аналіз повинен надавати інформацію про прийняття рішення, на які суттєво впливають фактичні чи очікувані дані щодо фінансового стану компанії. Завдання фінансового аналізу, повинні підпорядковуватися завданням

управління бізнесом за трьома напрямками діяльності - операційна (виробнича), інвестиційна та фінансові, що поєднується з рухом фінансових ресурсів.

Метою економічного аналізу є дати повну оцінку ділової діяльності компанії з пошуку шляхів підвищити свою платоспроможність, виявити зміни в фінансовому стані, виявлення та прогнозування ключових факторів, що впливають на фінансовий стан компанії [41].

Для досягнення цієї мети рекомендується компанії вирішити наступні завдання:

– дати загальну оцінку фінансового стану компанії та факторів вплив на його зміни;

– вивчити динаміку платоспроможності, ліквідності активів та фінансової стійкості компанії;

– дослідити ефективність використання активів (капіталу) та забезпечення

– бізнесу оборотними активами;

– вивчити взаємозв'язок між джерелами оборотних активів, їх розташування та ефективність використання;

– визначити ступінь відповідності фінансовому плану;

– перевірити дотримання бюджетних зобов'язань, а також використання цільових коштів;

– визначити резерви для поліпшення фінансового стану на основі довгострокові та короткострокові позики та прискорення оборотних активів та розробити заходи виявлення резервів.

У процесі економічного аналізу застосовують різноманітну фінансову інформацію. Зокрема, до основних джерел цієї інформації належать «Баланс», «Звіт про фінансові результати», «Звіт про рух грошових коштів», «Звіт про власний капітал», виписки з рахунків банківських установ, що обслуговують бізнес, фінансовий план компанії, спланований і розрахований; показники виробничої діяльності, дані бухгалтерського обліку та оперативного обліку [44].

Найважливіше джерело інформації про фінансовий стан - це баланс. Він відображає наявність активів, власного капіталу та зобов'язання.

Баланс забезпечує порівняльну оцінку активів, капіталу та зобов'язань на початок року та кінець звітного періоду.

Структура балансу відповідає встановленим класам рахунків. Активи відображають залишки на рахунках від 1 до 3 класів, пасиви – залишки на рахунках 4-6 класів. Актив побудований у порядку зростання ліквідності активів (необоротні активи, оборотні активи, включаючи запаси, грошові кошти), пасиви – відношення щодо майна та збільшення терміновості повернення капіталу (власний капітал, довгостроковий, залучений, поточні зобов'язання).

Отже, баланс містить інформацію про активи (нерухомість) компанії та зобов'язання (джерела цих активів, у тому числі власний капітал та позикових коштів) на конкретну дату. Ця інформація є необхідною для визначення активів компанії наскільки вона має власні та запозичені джерела [43].

На основі цих даних визначається фінансовий стан, рівень платоспроможність, фінансової стійкості, ліквідність активів компанії.

Загальна вартість активів компанії, дорівнює валюті балансу.

Зростання валюти балансу порівняно з попереднім вважається позитивним явищем. Але необхідно зауважити які фактори, призвели до його збільшення (збільшення власного капіталу позикових коштів, цінних паперів тощо). Скорочення валюти балансу свідчить про деяке зниження економічної активності компанії. Тут необхідно визначити причини зменшення сума активів.

Рекомендується проводити аналіз структури та джерела утворення майна компанії за допомогою порівняльного аналітичного балансу.

Для його отримання потрібно доповнити початковий баланс показниками структури, абсолютної та структурної динаміки інвестицій та джерела коштів (пасивів) компанії за звітний період.

При складанні та аналізі порівняльного балансу застосовуються горизонтальні прийоми (визначення абсолютних та відносних змін різних елементів балансу) і вертикальні (визначають питому вагу окремих статей та їх модифікації).

Наступні зміни можуть свідчити про поліпшення фінансового стану, а саме:

– збільшення валюти балансу на кінець фінансового року;

– зростання темпів приросту всіх активів відносно темпів зростання необоротні активи;

– перевищення власного капіталу над позиковим та збільшення його темпів зростання відносно темпів зростання залученого капіталу;

– приблизно однакові темпи зростання дебіторської заборгованості та кредиторської [47].

У процесі аналізу важливо вивчити взаємозв'язок динаміки оборотних та необоротних активів, а також показники мобільності загальної форми власності та оборотних активи:

– якщо оборотні активи збільшились, а необоротні - зменшились, то це буде свідчити про появу прискореної тенденції товарообігу всього майна компанії. Результатом може бути звільнення частини коштів;

– для характеристики майна розраховується коефіцієнт мобільності активів;

– коефіцієнт мобільності оборотних активів розраховується наступним чином

– як співвідношення найбільш мобільної їх частини (коштів та фінансових інвестиції) до вартості оборотних активів.

Зростання співвідношення майна та оборотних активів підтверджується тенденцією до прискорення обороту запасів компанії.

Слід зазначити, що низька мобільність оборотних активів не завжди є негативним явищем. За високої прибутковості продукції компанії переважно спрямовують вільні кошти на розширення виробництва.

Аналіз джерел власності компанії проводиться згідно з даними балансу. Джерелами власності можуть бути:

– власне майно (капітал);

– власні оборотні кошти;

– позикові кошти;

– довгострокові позики;

– кредиторська заборгованість [45].

Враховуючи джерела майна бізнесу, перш за все доцільно обчислити коефіцієнт незалежності компанії як відношення власного капіталу до валюти балансу компанії. Порівняння цього коефіцієнт на початок року та на кінець звітного періоду дасть можливість зробити висновок, наскільки збільшилась (зменшилась) частка власного капіталу у власності компанії, а яка - покривається

за рахунок збільшення зобов'язання (довгострокові, короткострокові позики, кредиторська заборгованість тощо).

Для розрахунку наявності власних оборотних активів рекомендується проаналізувати власний капітал та позиковий капітал за окремими статтями, встановити причини зміни короткострокових позик, кредиторської заборгованості.

Таким чином, придбання, створення активів компанії реалізується за власні та позикові кошти, співвідношення яких буде розкрити його фінансове становище.

Фінансове становище компанії суттєво залежить від його виробничої діяльності. Тому доцільно оцінити його виробничий потенціал, що включає:

– матеріальні основні фонди;

– товарно-матеріальні запаси;

– незавершене виробництво;

– майбутні витрати.

Для характеристики виробничого потенціалу використовують і наступні показники:

– наявність, динаміка та частка загальних виробничих фондів;

– наявність, динаміка та частка основних фондів у реальному вираженні;

– норма зносу основних засобів;

– середня норма амортизації;

– доступність, динаміка та розподіл інвестицій та їх взаємозв'язок.

Збільшення виробничих фондів на кінець року та частка цих фондів в загальних активах компанії покажуть збільшення виробничої потужності. Це число не повинно бути меншим 50%. Основу для порівняння складають стандартні показники галузі [42].

Показник частки основних фондів у загальній сумі вартості активів компанії обчислюється як відношення вартості основних засобів до валюти балансу.

Цей розрахунок проводиться на початку року та на кінець звітного періоду. Отримані показники порівнюються з значеннями для компаній у цьому секторі.

Для повного опису майнового стану компанії можна розрахувати відносні аналітичні показники, такі як коефіцієнт придатності і зносу основних фондів; частота оновлення та вибуття основних фондів.

Коефіцієнт придатності відображає частку вартості основних засобів, які ще не переведені на продукцію (роботи, послуги), і розраховується як відношення залишкової вартості основних фондів до їх початкової вартості

Коефіцієнт поновлення основних фондів розраховується як відношення вартості основних фондів, отриманих під час аналізованого період до первісної вартості основних засобів на кінець звітного періоду.

Норма вибуття основних фондів визначається як відношення вартості трудових ресурсів, які були втрачені під час аналізованого періоду, до їх вартості на початок періоду [40].

У процесі аналізу необхідно оцінити ефективність використання майна компанії. Для цього застосовують такі показники:

– рентабельність оборотних активів або коефіцієнт прибутку компанії до середньої вартості активів;

– рентабельність оборотних активів як коефіцієнт прибутку компанії до середньої вартості оборотних активів;

– рентабельність інвестицій як співвідношення прибутку до валюти балансу за вирахуванням поточних зобов’язань;

– рентабельність власного капіталу як відношення прибутку до джерел власного капіталу, визначає величину прибутку отриманого від кожної вкладеної у виробництво гривні;

– рентабельність продукції, що продається, у співвідношенні прибутку компанії до суми обороту.

Таким чином, аналізуючи склад, структуру активів компанії та джерела формування можна розробити для керівництва компанії інформацію для управлінських рішень, спрямованих на усунення причин, що негативно впливають на фінансове становище компанії [43].

Платоспроможність - це здатність бізнесу за доступні готівкові кошти своєчасно погасити бори.

Платоспроможність вважається одним із показників стану бізнесу. До засобів оплати належать готівка, короткострокові цінні папери та частка дебіторської заборгованості за яку керівництво є впевненим у її надходженні.

Для строкових зобов'язань включають поточні зобов'язання: короткострокові банківські позики, кредиторську заборгованість за товари, роботи, послуги, до бюджету тощо.

Перевищення платіжних засобів над строковими облігаціями характеризує компанію як платоспроможну.

Неплатоспроможність компанії характеризується відсутністю грошей на поточних банківських рахунках, наявністю прострочених банківських позик, , боргами перед фінансовими органами, тривалим порушенням строків виплати заробітної плати тощо [42].

Причинами неплатоспроможності можуть бути:

– невиконання договірних зобов'язань компанії щодо надання продукції споживачам;

– збільшення рівня виробничих витрат, що призводить до зменшення розміру прибутку;

– неплатоспроможність самих клієнтів;

– значне перенаправлення коштів на борги та надлишкові запаси.

Існує поточна платоспроможність, яка певною мірою склалася в певний момент часу та очікувана платоспроможність, що очікується в короткострокові та довгострокові перспективі.

Поточна платоспроможність означає - достатня сума коштів та їх еквівалентів для розрахунків за кредиторською заборгованістю що вимагає негайного відшкодування. Таким чином, основними показниками поточної платоспроможності є достатня кількість коштів та відсутність безнадійної заборгованості в організації.

Перспективна платоспроможність забезпечується погодженістю зобов'язання та платіжних зобов'язань протягом прогнозованого періоду.

Під ліквідністю активів розуміють їх здатність до трансформації в грошовій формі, а ступінь ліквідності активів визначається проміжком часу, необхідним для перетворення їх у гроші.

Ліквідність балансу - це здатність суб'єкта господарювання конвертувати активи в готівку та погасити свої платіжні зобов'язання.

Різниця між цією ліквідністю балансу та ліквідністю активів полягає в тому, що ліквідність балансу відображає ступінь узгодженості обсягів та ліквідності активи із сумами та строками погашення зобов'язань, а ліквідність активів визначається без відношення до пасиви балансу [41].

Ліквідність компанії - загальніше поняття, ніж ліквідність балансу. Останнє передбачає пошук платіжних засобів лише за рахунок внутрішніх джерел, тобто продажу активів.

Аналіз ліквідності балансу - це порівняння активів, згрупованих за рівнем ліквідності, із зобов'язаннями за пасивом, що поєднуються відповідно до їх строків погашення та за зростанням цих строків.

Відповідно до рівня ліквідності розподіляються активи організації до наступних груп:

1. Найбільш ліквідні активи - це суми за всіма статтями грошових коштів та їх еквівалентів. Також включаються в короткостроковій фінансові інвестиції, цінні папери, які можна прирівняти до грошей.

2. Активи швидкого продажу - це активи перетворення яких на гроші, вимагає часу. До цієї групи належать дебіторська заборгованість.

3. Активи, що продаються повільно, є елементами розділу 2 активу балансу, до яких належать запаси та інші оборотні активи.

4. Активи, що важко продаються - це активи, які є але використовується в господарській діяльності протягом тривалого часу або періоду. Ця група включає всі елементи 1-го розділу активу балансу [43].

Бізнес буде ліквідним, якщо його оборотні активи перевищать короткострокові зобов'язання. Компанію можна розглядати як ліквідну за умови, що її оборотні кошти складаються в основному з готівки та короткострокової дебіторська заборгованість. Ліквідність балансу - це рівень покриття зобов'язань компанії його активами, для яких термін перетворення в гроші відповідає строкам погашення зобов'язань.

Для визначення ліквідності балансу потрібно порівняти результати для кожної групи активів та пасивів балансу.

3.2 Аналіз показників активів Балансу ТОВ «Востокстройгаз»

Першим розділом балансу є активи. На досліджуваному підприємстві перший розділ балансу містить такі показники, як:

– активи всього;
– необоротні активи;
– нематеріальні активи;
– незавершені капітальні інвестиції;
– основні засоби;
– оборотні активи;
– запаси;
– дебіторська заборгованість;
– грошові кошти та їх еквіваленти;
– інші оборотні активи.

Показник активи всього відображає загальну суму всіх активів на підприємстві. Динаміка даного показника відображена на рисункові 3.1.

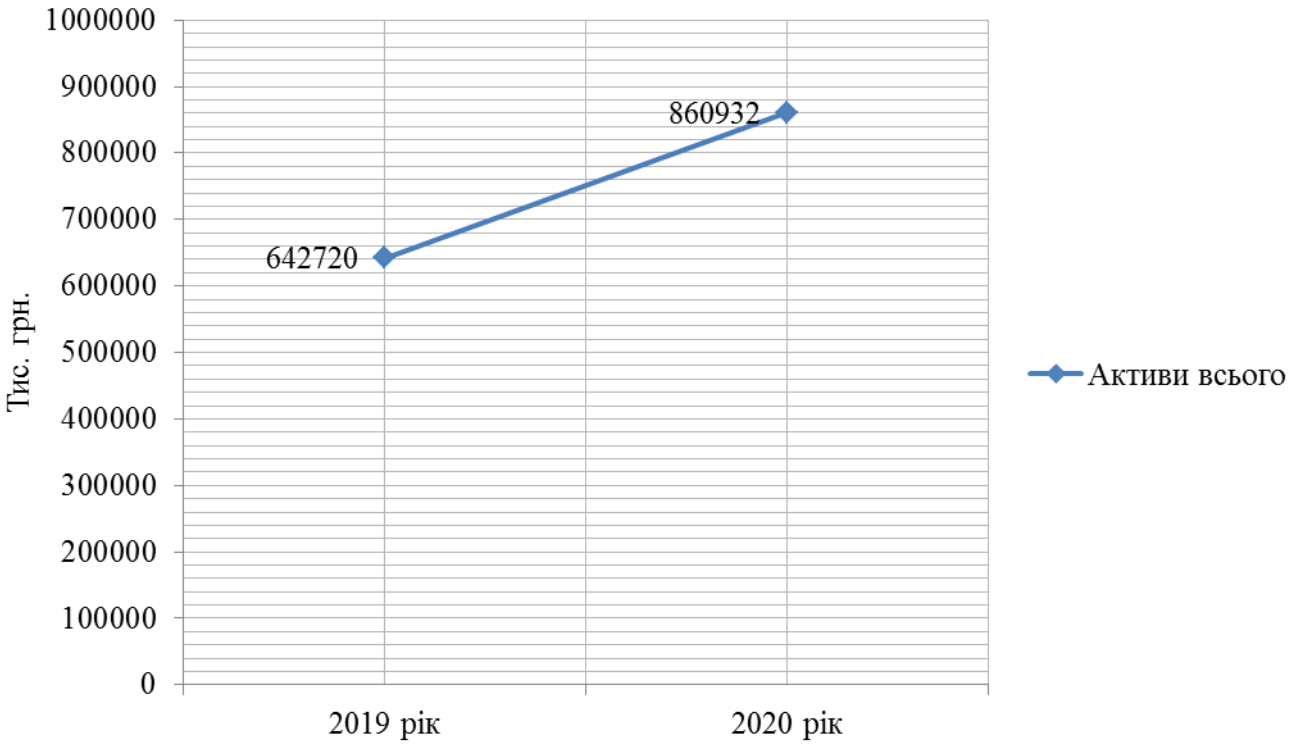

Рисунок 3.1 – Динаміка активів ТОВ «Востокстройгаз» за 2019 – 2020 роки

З даної діаграми можна спостерігати суттєве зростання вартості загальних активів досліджуваного підприємства з 642720 тис. грн. у 2019 році до 860932 тис. грн. у 2020 році, тобто на 218212 тис. грн.

Активи складаються з необоротних та оборотних активів. Структура активів ТОВ «Востокстройгаз» за 2019 – 2020 роки відображена на рисунках 3.2 – 3.3.

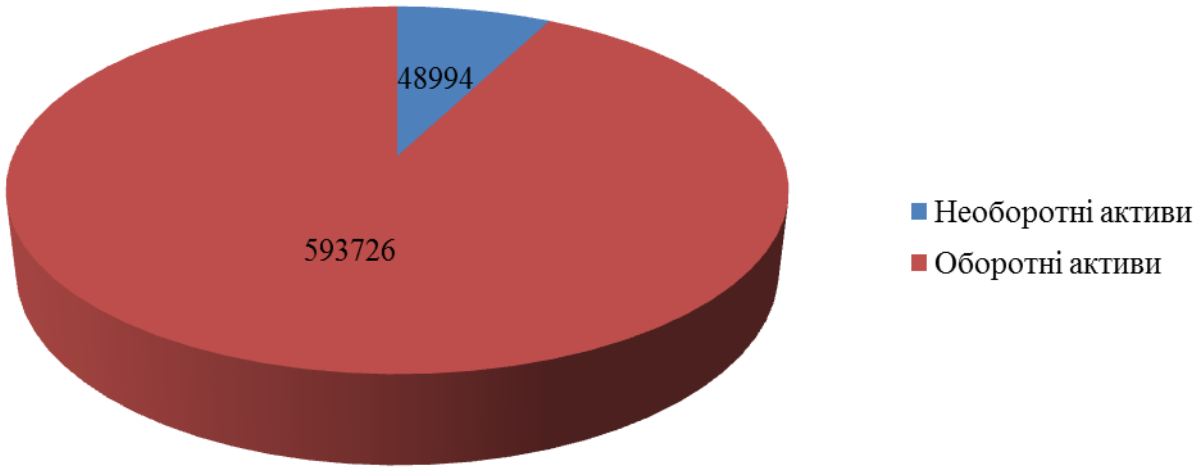

Рисунок 3.2 – Структура активів ТОВ «Востокстройгаз» у 2019році.

Тобто оборотні активи становлять більшу частину в загальній структурі активів, а саме 593726 тис. грн., на відміну від необоротних – 48994 тис. грн. у 2019 році.

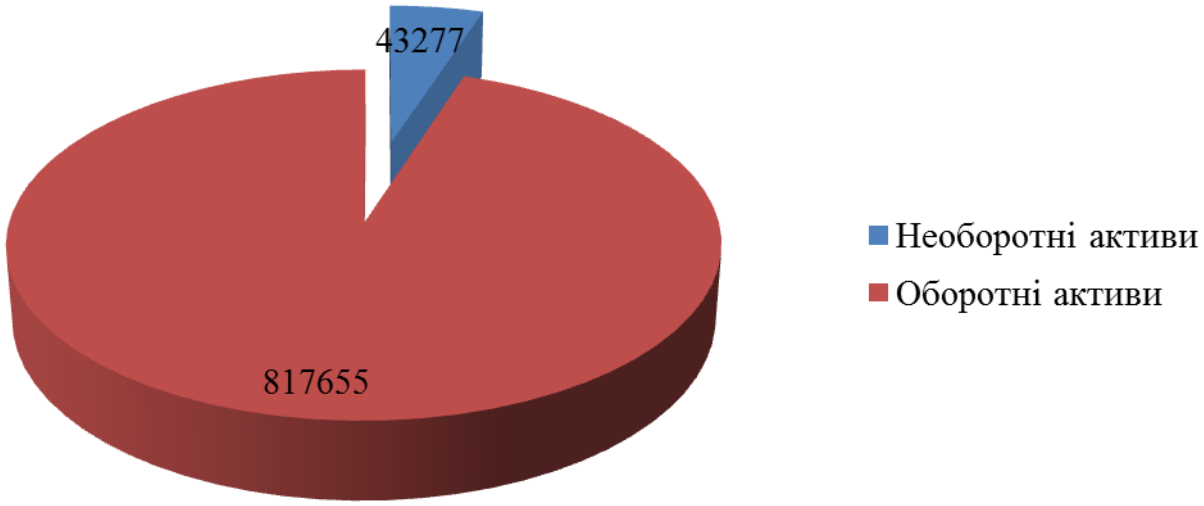

Рисунок 3.3 – Структура активів ТОВ «Востокстройгаз» у 2020 році

У 2020 році ситуація кардинально не змінилася, оборотні активи, як і в 2019 році займають основну частину всіх активів і навіть їх частка зросла до 817655 тис. грн., а необоротних скоротилася до 43277 тис. грн.

Оскільки досліджуваний суб'єкт господарювання є сільськогосподарським підприємством, то така ситуаціє є стандартною, оскільки для такого виду діяльності необхідні саме оборотні активи такі, як запаси, сировина, насіння, посадковий матеріал у значній кількості.

До складу необоротних активів належать:

– нематеріальні активи;

– незавершені капітальні інвестиції;

– основні засоби.

Динаміка нематеріальних активів відображена на рисункові 3.4.

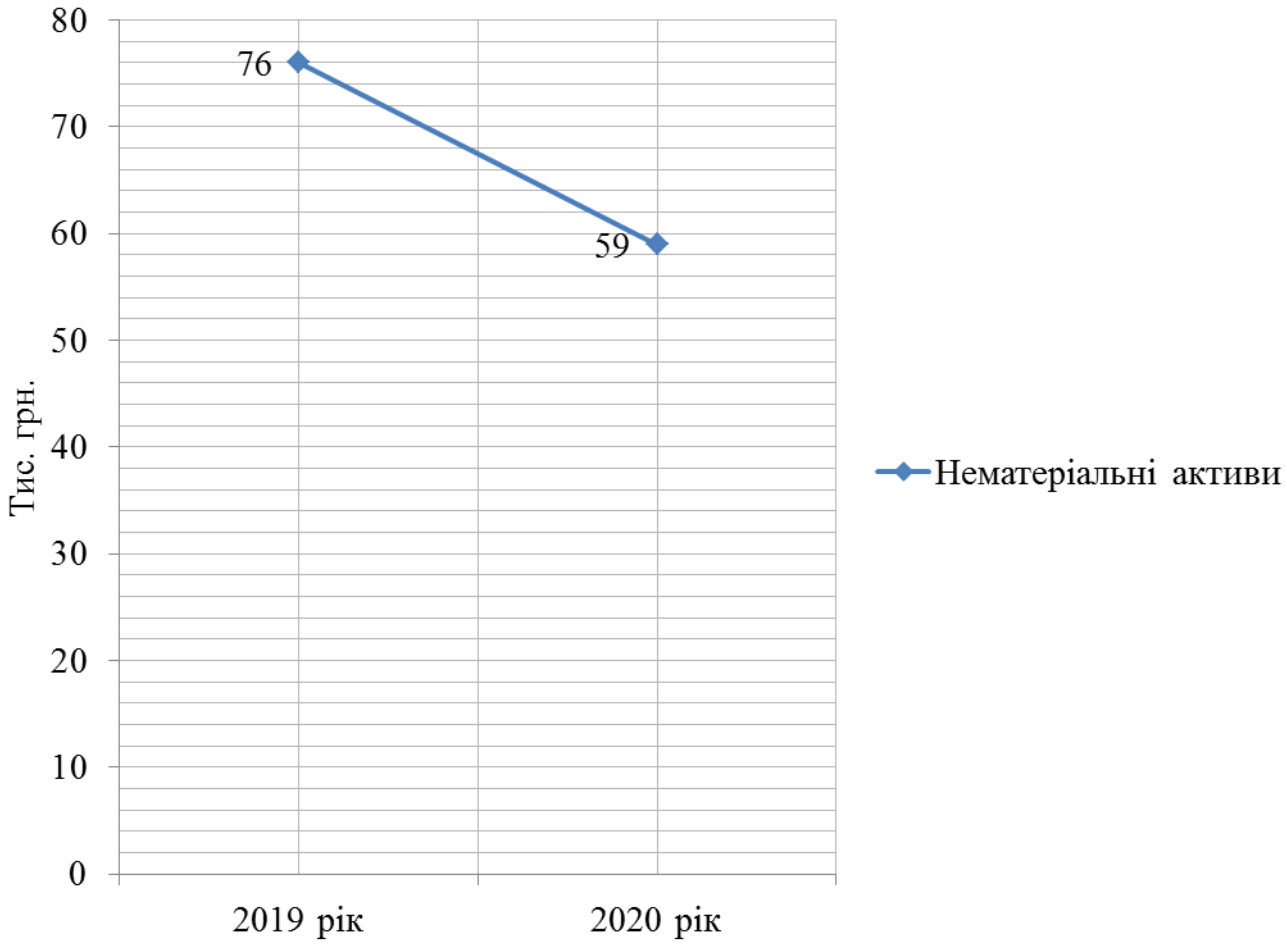

Рисунок 3.4 – Динаміка нематеріальних активів на ТОВ «Востокстройгаз» за 2019 – 2020 роки

З даної діаграми можна спостерігати скорочення показника нематеріальних активів з 76 тис. грн. у 2019 році до 59 тис. грн. у 2020 році, тобто на 17 тис. грн.

Динаміка незавершених капітальних інвестицій ТОВ «Востокстройгаз» представлена на рисункові 3.5.

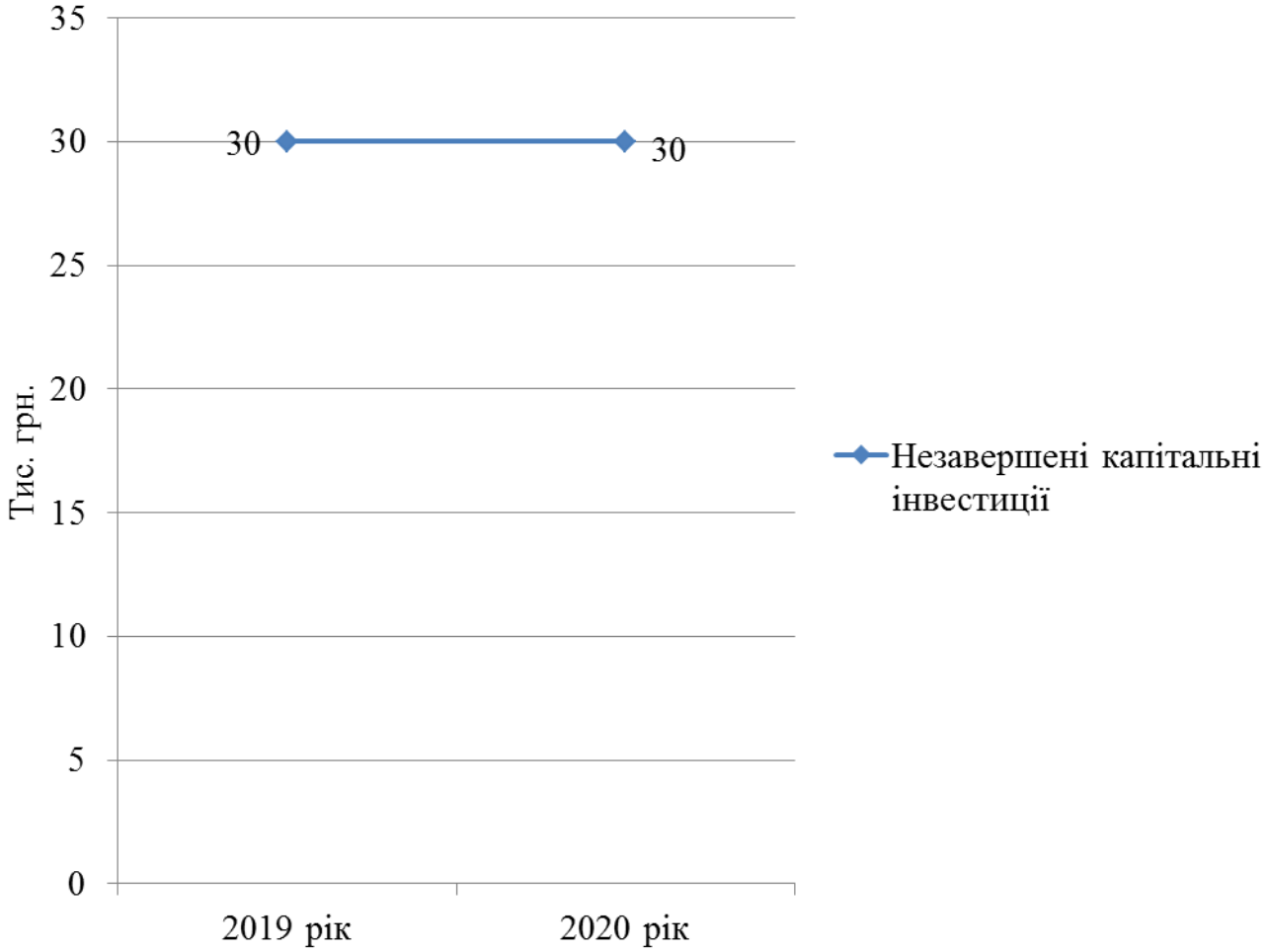

Рисунок 3.5 – Динаміка незавершених капітальних інвестицій ТОВ «Востокстройгаз» за 2019 – 2020 роки

З даної діаграми видно, що вартість незавершених капітальних інвестицій не змінилася і в 2019 та в 2020 роках була на одному рівні 30 тис. грн.

Динаміка основних засобів представлена на рисунку 3.6.

З даного рисунку можна стверджувати, що вартість основних засобів скоротилася протягом аналізованого періоду з 26978 тис. грн у 2019 році до 21278 тис. грн. у 2020 році.

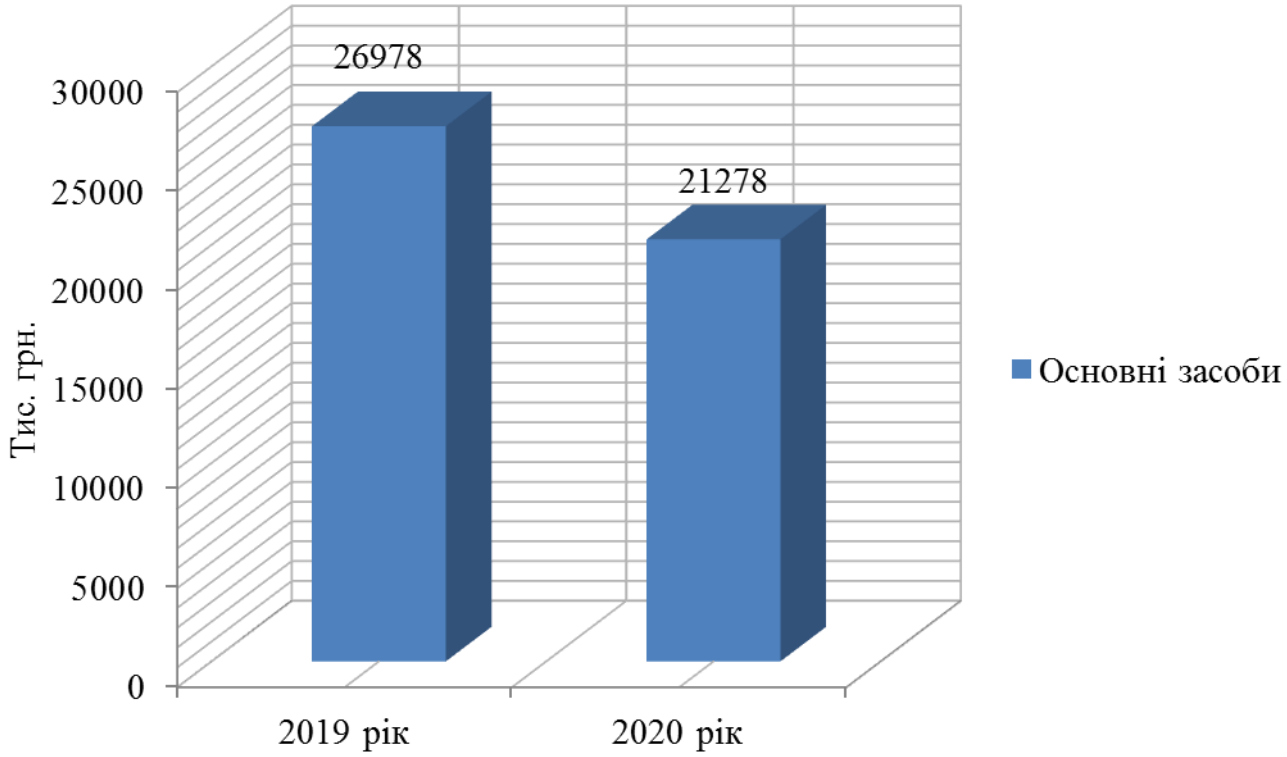

Рисунок 3.6 – Динаміка основних засобів ТОВ «Востокстройгаз» протягом 2019 – 2020 років

Оборотні активи досліджуваного підприємства складаються з:

– запасів;

– дебіторської заборгованості;

– грошових коштів та їх еквівалентів;

– інших оборотних активів.

Структура оборотних активів ТОВ «Востокстройгаз» у 2019 та 2020 роках представлена на рисунках 3.7 – 3.8.

Найбільшу частку в оборотних активах підприємства у 2019 році складають:

– грошові кошти та їх еквіваленти – 292307 тис. грн.,

– 247178 тис. грн. становлять запаси,

– 50 тис. грн. – інші оборотні активи,

– 54191 тис. грн. – дебіторська заборгованість.

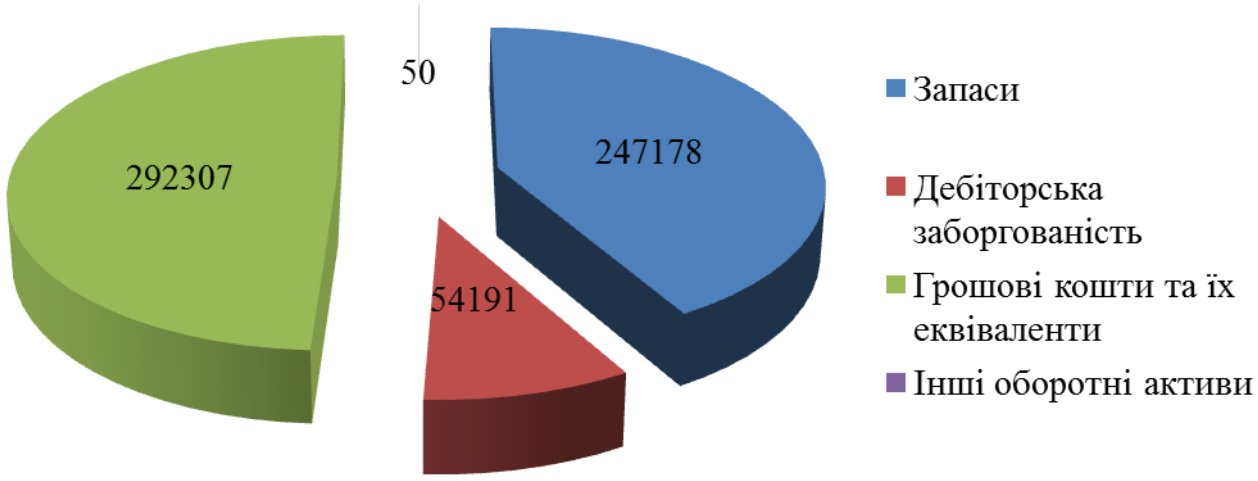

Рисунок 3.7 – Структура оборотних активів ТОВ «Востокстройгаз» у 2019 році

Структура оборотних активів ТОВ «Востокстройгаз» у 2020 році відображена на рисункові 3.8.

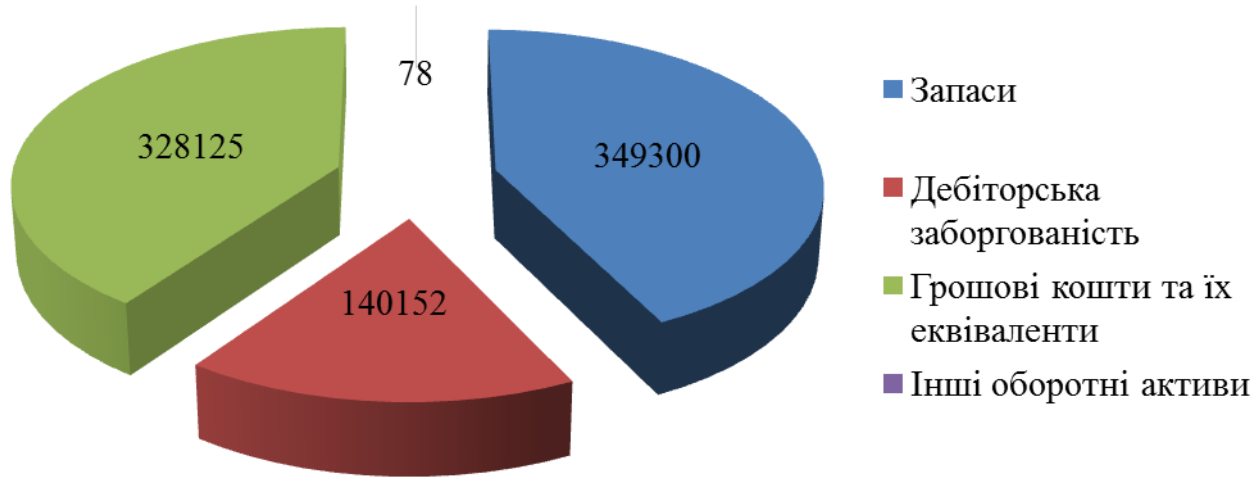

Рисунок 3.8 – Структура оборотних активів ТОВ «Востокстройгаз» у 2020 році

Найбільшу частку в оборотних активах підприємства у 2020 році складають:

– запаси – 349300 тис. грн.,

– 328125 тис. грн. становлять запаси,

– 78 тис. грн. – інші оборотні активи,

– 140152 тис. грн. – дебіторська заборгованість.

Тобто у 2020 році найбільшу частку у структурі оборотних активів почали займати не грошові кошти, як у 2019 році, а запаси. Це свідчить про збільшення посівних площ та необхідності більшої кількості насіння та посадкового матеріалу.

Динаміка запасів ТОВ «Востокстройгаз» протягом 2019 – 2020 років відображена на рисункові 3.9

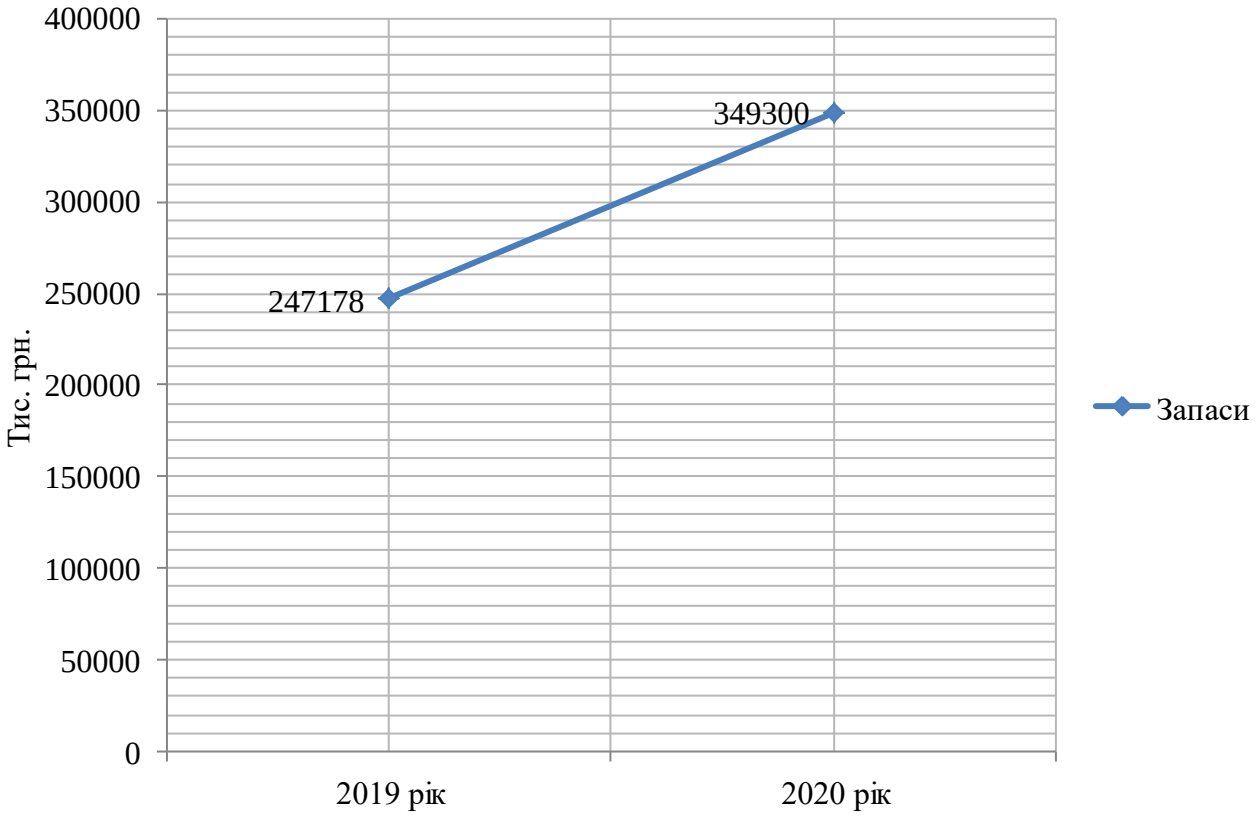

Рисунок 3.9 – Динаміка запасів ТОВ «Востокстройгаз» за 2019 – 2020 роки

Протягом аналізованого періоду відбулося суттєве зростання вартісного показника запасів з 24178 тис. грн. у 2019 році до 349300 тис. грн, що свідчить про нарощення виробничих потужностей товариства.

Динаміка дебіторської заборгованості представлена на рисункові 3.10.

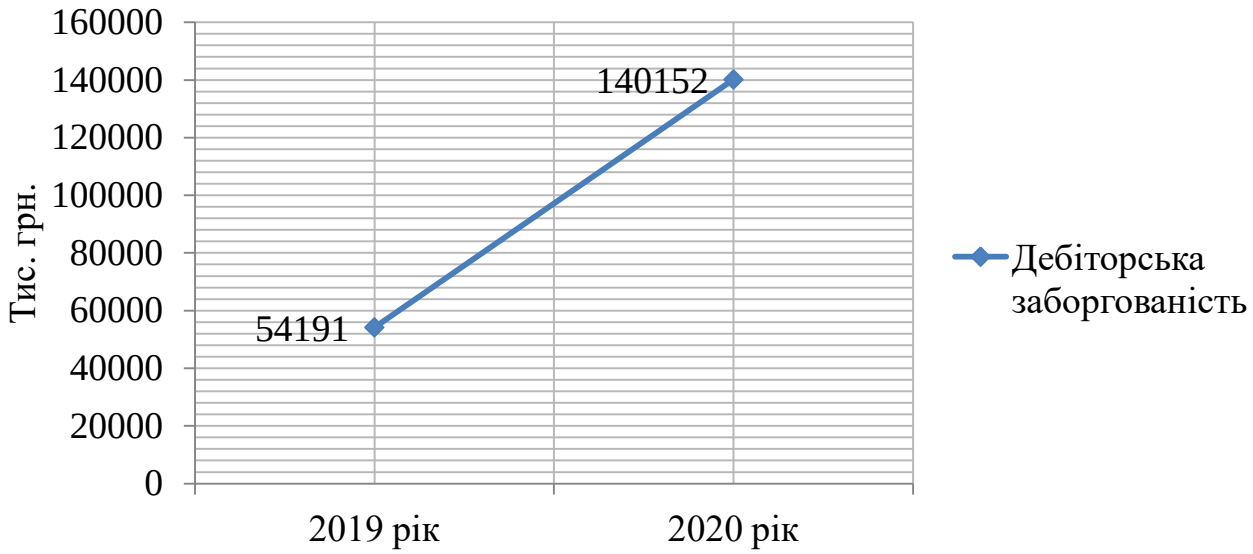

Рисунок 3.10 – Динаміка дебіторської заборгованості ТОВ «Востокстройгаз» за 2019 – 2020 роки

Протягом аналізованого періоду відбулося зростання дебіторської заборгованості з 54191 тис. грн у 2019 році до 140152 тис. грн. у 2020 році. Керівництву підприємства потрібно змінити підхід до управління дебіторською заборгованістю, наприклад запровадити попередню оплату за продукцію.

Динаміка грошових коштів та їх еквівалентів відображена на рисункові 3.11.

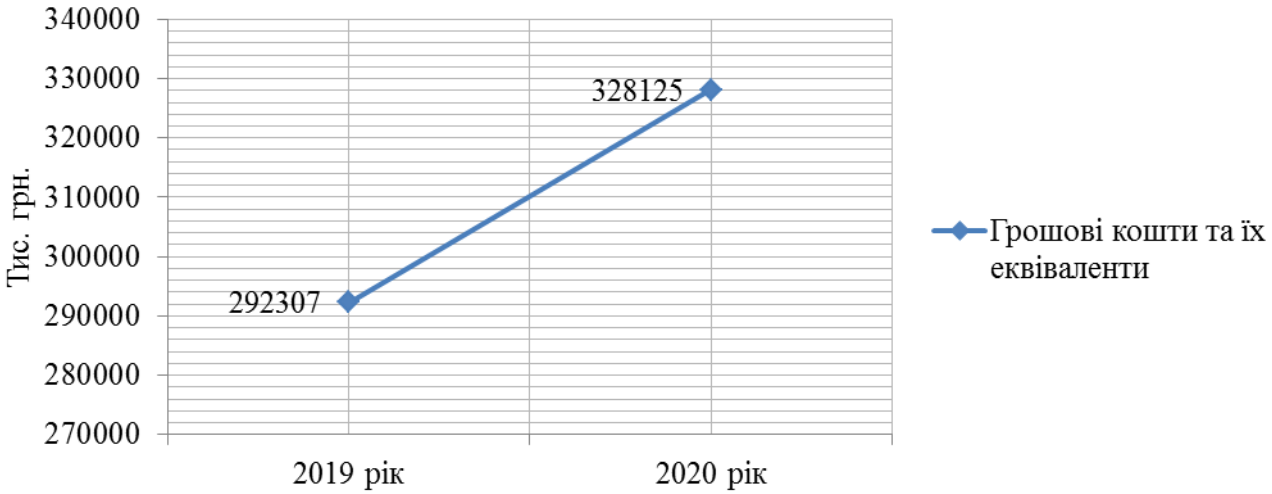

Рисунок 3.11 – Динаміка грошових коштів та їх еквівалентів ТОА «Востокстройгаз» за 2019 – 2020 роки

Спостерігається зростання грошових коштів та їх еквівалентів з 292307 тис. грн у 2019 році до 328125 тис. грн. у 2020 році, що є позитивною тенденцією.

Отже, аналіз активів балансу ТОВ «Востокстройгаз» дозволяє виявити позитивну динаміку запасів та грошових коштів, однак керівництву потрібно звернути увагу на стрімке зростання дебіторської заборгованості.

3.3 Аналіз показників пасивів Балансу ТОВ «Востокстройгаз»

Пасив балансу ТОВ «Востокстройгаз» складається з наступних показників:

– зобов’язання усього;

– поточні зобов’язання;

– короткострокові кредити;

– кредиторська заборгованість за товар;

– кредиторська заборгованість за розрахунками;

– власний капітал усього;

– зареєстрований (пайовий) капітал;

– додатковий капітал;

– нерозподілений прибуток (непокритий збиток).

Динаміка зобов’язань на ТОВ «Востокстройгаз» за 2019 - 2020 роки відображена на рисункові 3.12.

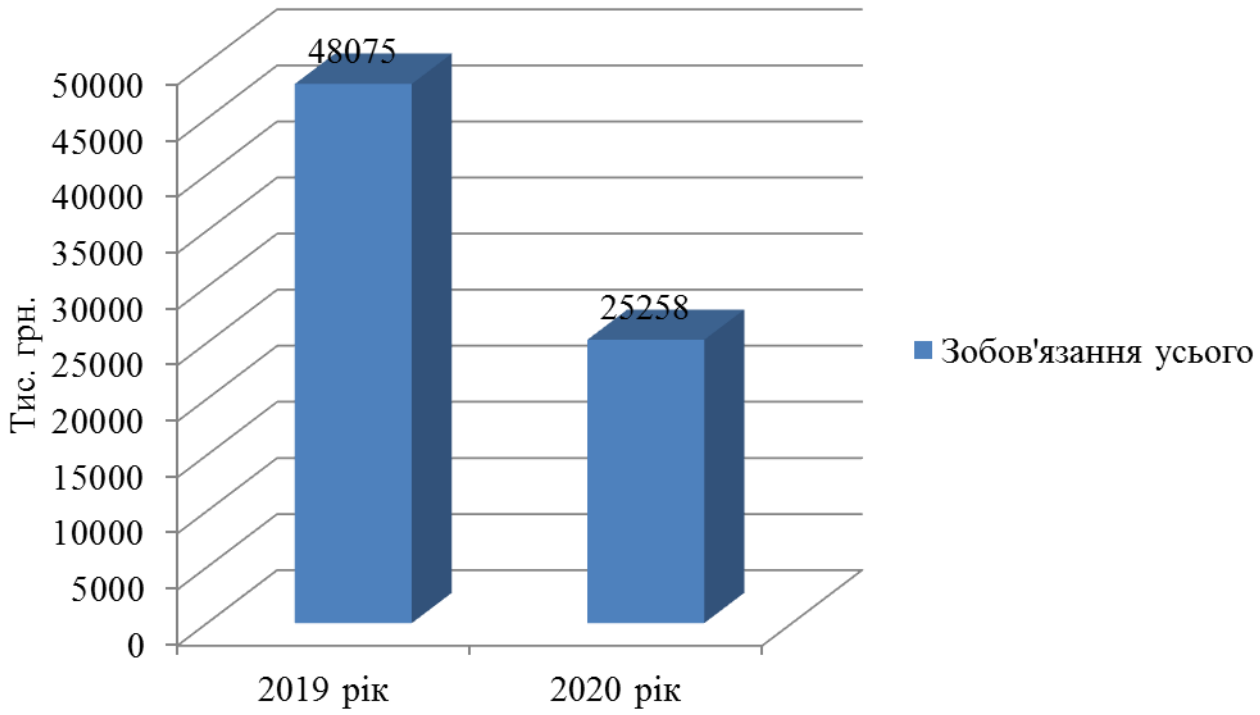

Рисунок 3.12 - Динаміка зобов’язань на ТОВ «Востокстройгаз» за 2019 - 2020 роки

З даної діаграми можна зробити висновок, що відбулося суттєве скорочення загальної вартості зобов'язань з 48075 тис. грн. у 2019 році до 25258 тис. грн.. у 2020 році, що є позитивною тенденцією та пояснює зміни в підході керівництва компанії до управління кредиторською заборгованістю.

На досліджуваному підприємстві відсутні довгострокові зобов'язання. Тому далі детально буде розглянуто поточні зобов'язання.

Динаміка короткострокових кредитів представлена на рисункові 3.13.

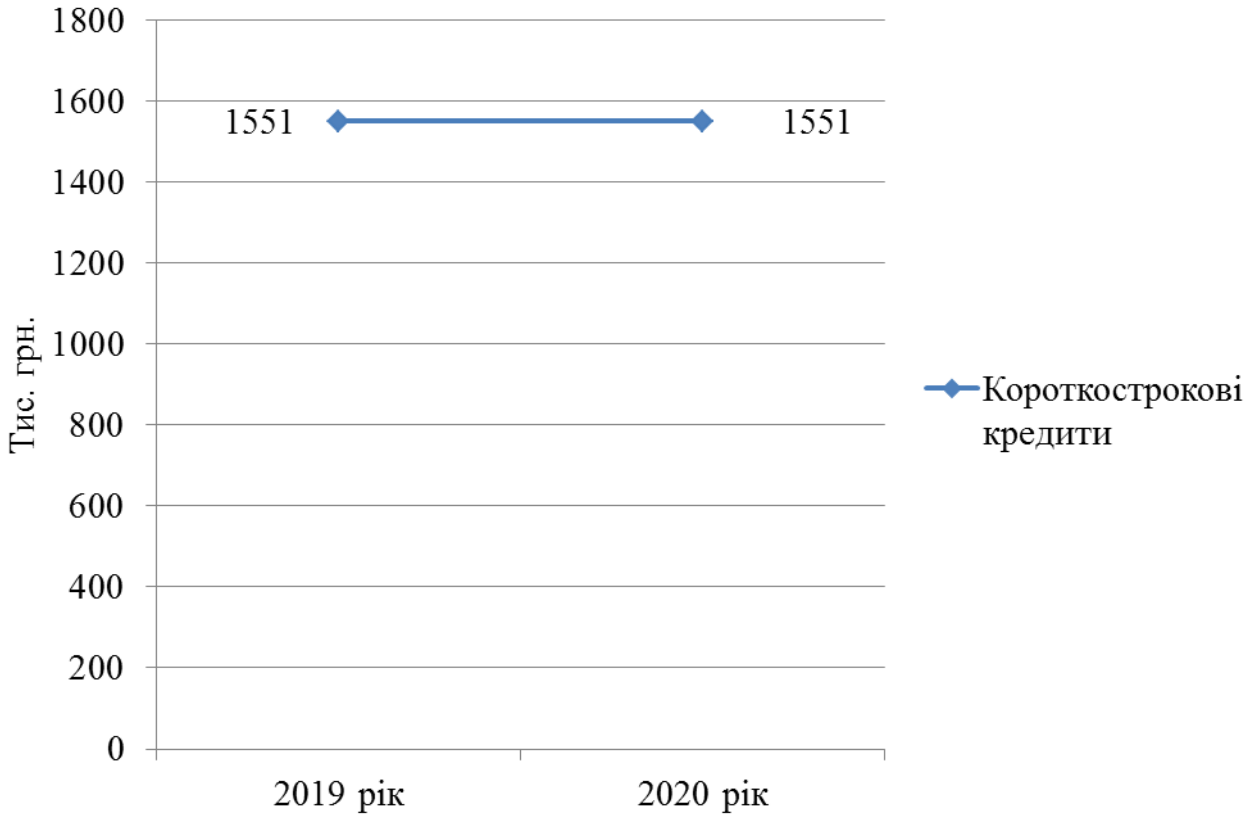

Рисунок 3.13 - Динаміка короткострокових кредитів на ТОВ «Востокстройгаз» за 2019 - 2020 роки

З даної діаграми видно, що показник короткострокових кредитів не змінився, та залишився на тому самому рівні, що в 2019 році так і в 2020 році, а саме - 1551 тис. грн.

Також на підприємстві наявна кредиторська заборгованість за товари, динаміка якої за 2019 - 2020 роки представлена на рисункові 3.14.

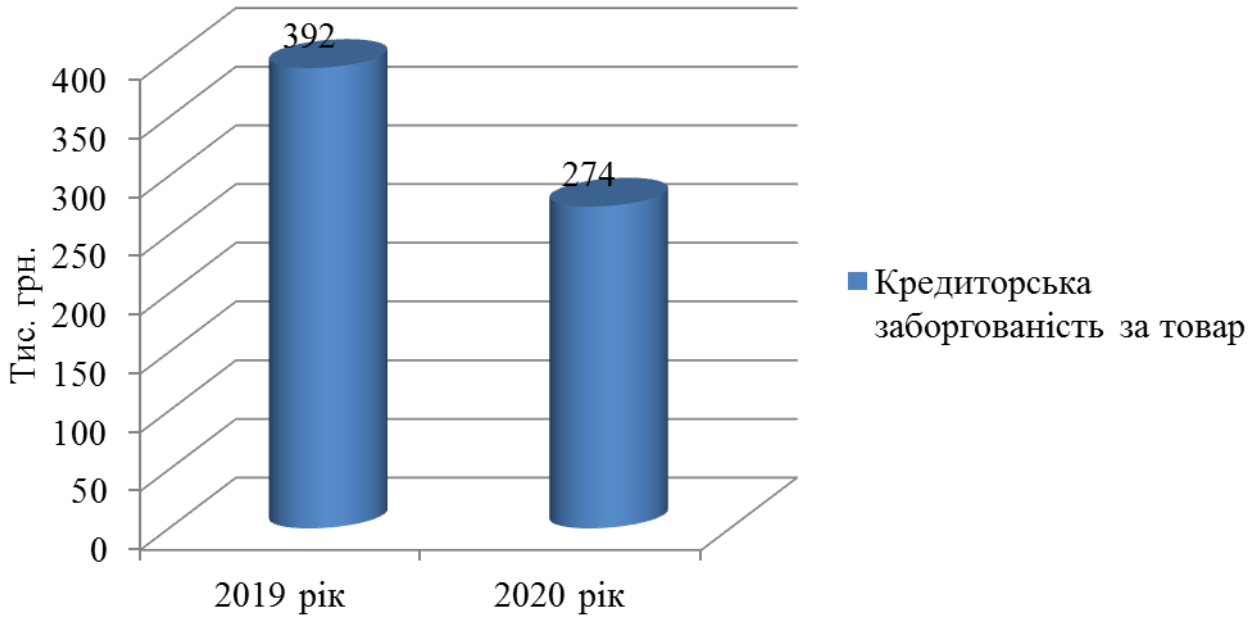

Рисунок 3.14 - Динаміка кредиторської заборгованості за товар на ТОВ «Востокстройгаз» за 2019 - 2020 роки

З даної діаграми видно, що відбулося незначне скорочення кредиторської заборгованості за товари з 392 тис. грн.. у 2019 році до 274 тис. грн.. у 2020 році, а саме на 118 тис. грн.

Також варто відобразити на рисункові 3.15 динаміку кредиторської заборгованості за розрахунками.

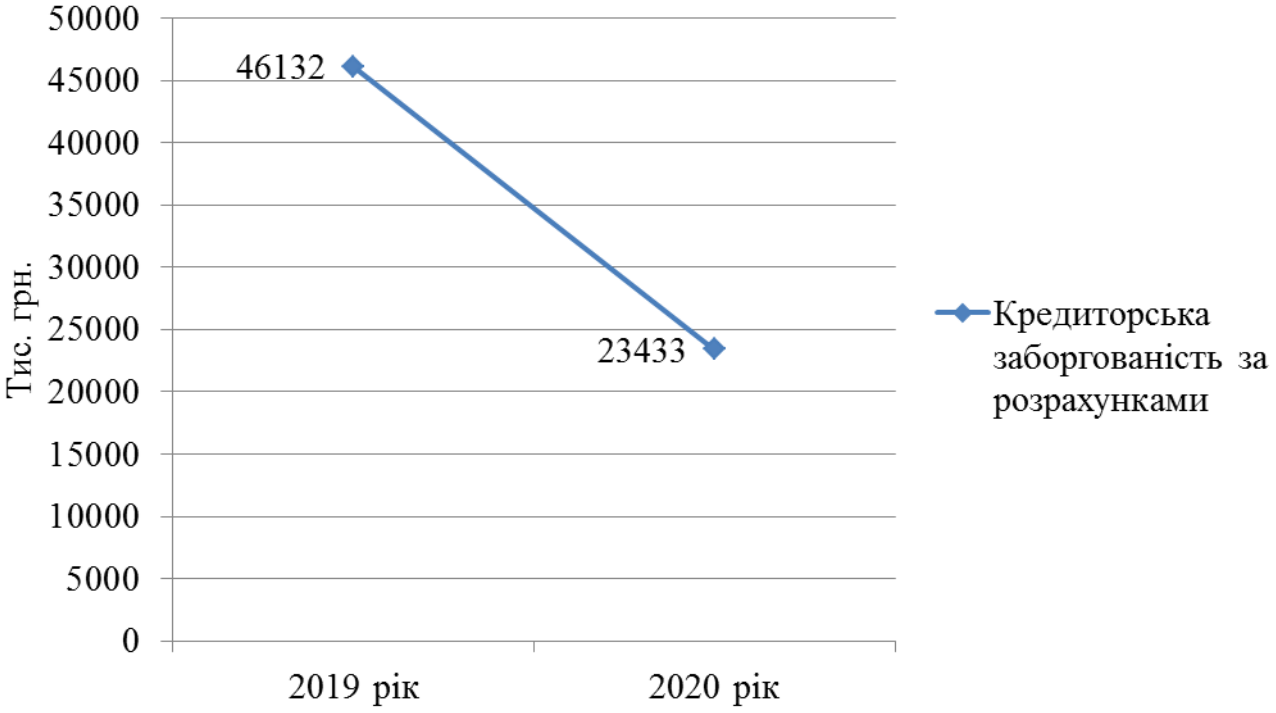

Рисунок 3.15 - Динаміка кредиторської заборгованості за розрахунками на ТОВ «Востокстройгаз» за 2019 - 2020 роки

Проаналізувавши дану діаграму можна стверджувати, що відбулося суттєве скрочення кредиторської заборгованості за розрахунками з 46132 тис. грн. у 2019 році до 23433 тис. грн. у 2020 році, тобто на 22699 тис. грн. Скорочення власної заборгованості перед установами, організаціями та фізичними особами є позитивною тенденцією в загальній діяльності підприємства.

Також доцільно розглянути як змінювалась структура поточних зобов'язань за 2019 - 2020 роки, що відображено на рисунках 3.16, 3.17.

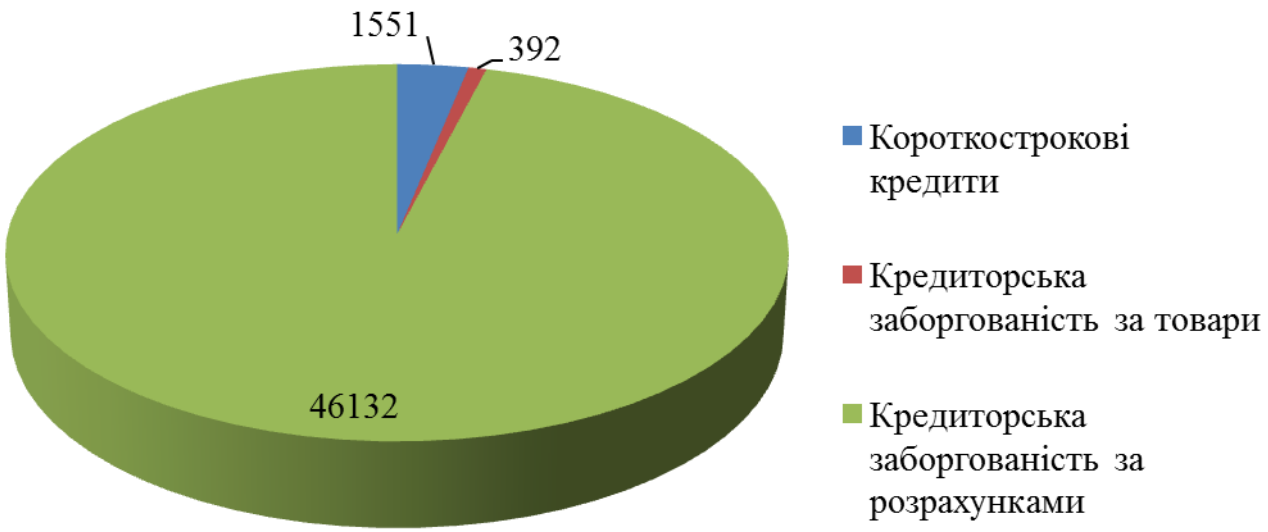

Рисунок 3.16 - Структура поточних зобов'язань ТОВ «Востокстройгаз» у 2019 році

З даної діаграми можна стверджувати, що найбільшу частку в структурі поточних зобов'язань досліджуваного товариства складає:

1. Кредиторська заборгованість за розрахунками і становить 46132 тис. грн.

2. Короткострокові кредити становлять 1551 тис. грн.

3. Кредиторська заборгованість за товар 392 тис. грн.

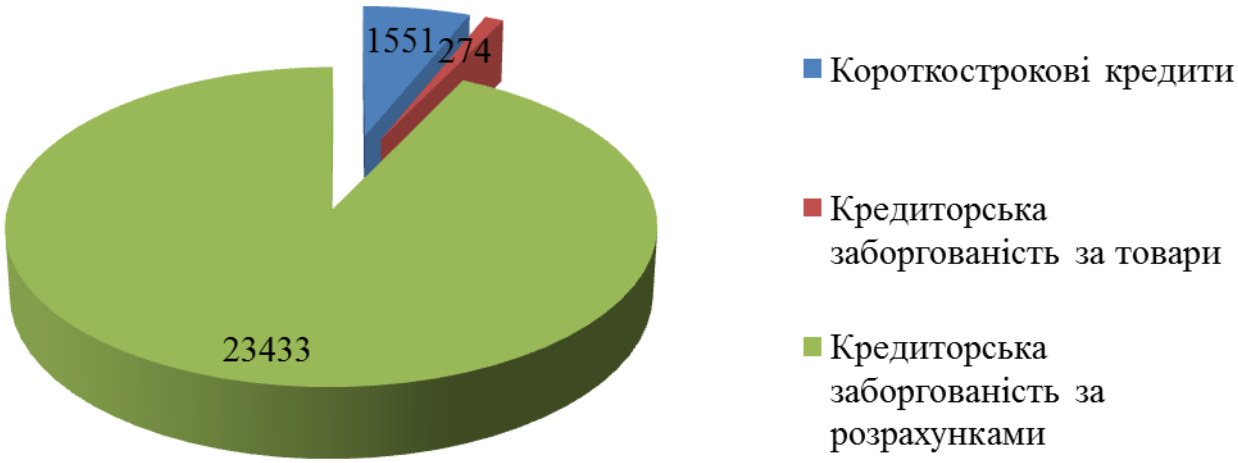

Рисунок 3.17 - Структура поточних зобов'язань ТОВ «Востокстройгаз» у 2020 році

З даної діаграми видно, що найбільшу частку в структурі поточних зобов'язань досліджуваного товариства складає:

1. Кредиторська заборгованість за розрахунками і становить 23433 тис. грн.

2. Короткострокові кредити становлять 1551 тис. грн.

3. Кредиторська заборгованість за товар 274 тис. грн.

Однак, у 2020 році відбулося суттєве скорочення показників кредиторська заборгованість за розрахунками та кредиторська заборгованість за товар, а отже, керівництво підприємства обрало правильну політику управління кредиторською заборгованістю з поступовим її погашенням.

Також до складу пасиву балансу належить власний капітал. На досліджуваному товаристві власний капітал сформований з: зареєстрованого (пайового) капіталу, додаткового капіталу, нерозподіленого прибутку.

Динаміка вартісного показника власного капіталу представлена на рисункові 3.18.

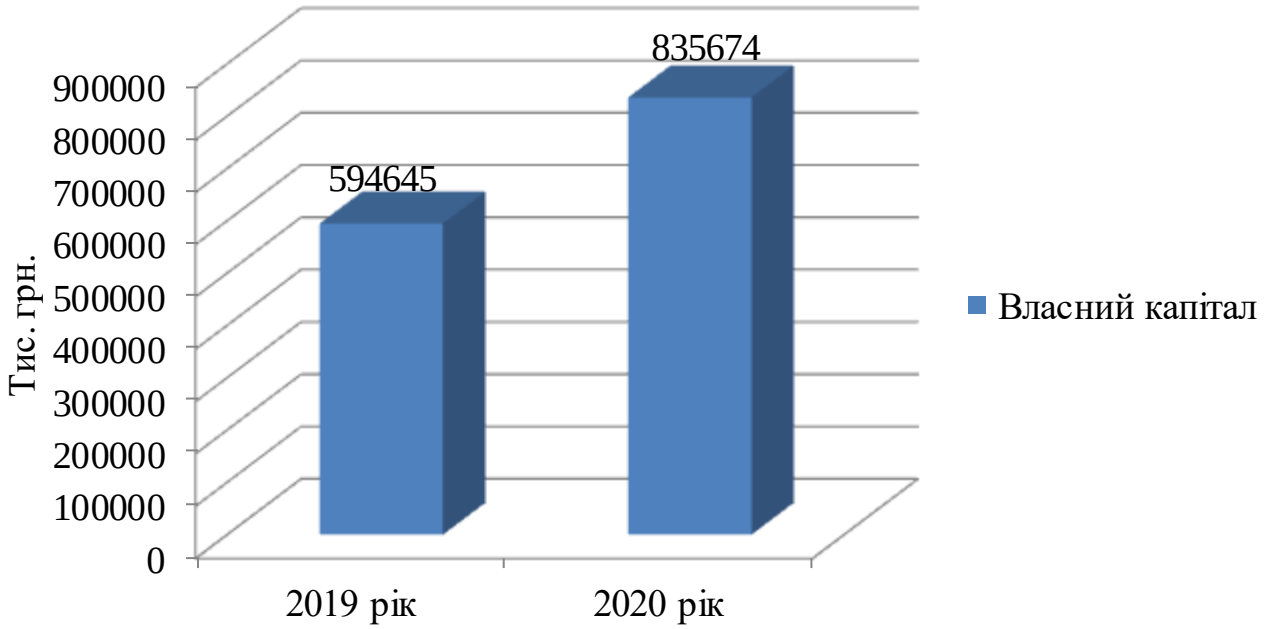

Рисунок 3.18 - Динаміка власного капіталу на ТОВ «Востокстройгаз» за 2019 - 2020 роки

З даної діаграми видно,що відбулося зростання власного капіталу з 594645 тис. грн. у 2019 році до 835674 тис. грн. у 2020, тобто на 241029 тис. грн.

Для того, щоб зрозуміти, що привело до зростання власного капіталу необхідно проаналізувати зміни його складових показників. Динаміка зареєстрованого (пайового) капіталу відображена на рисункові 3.18.

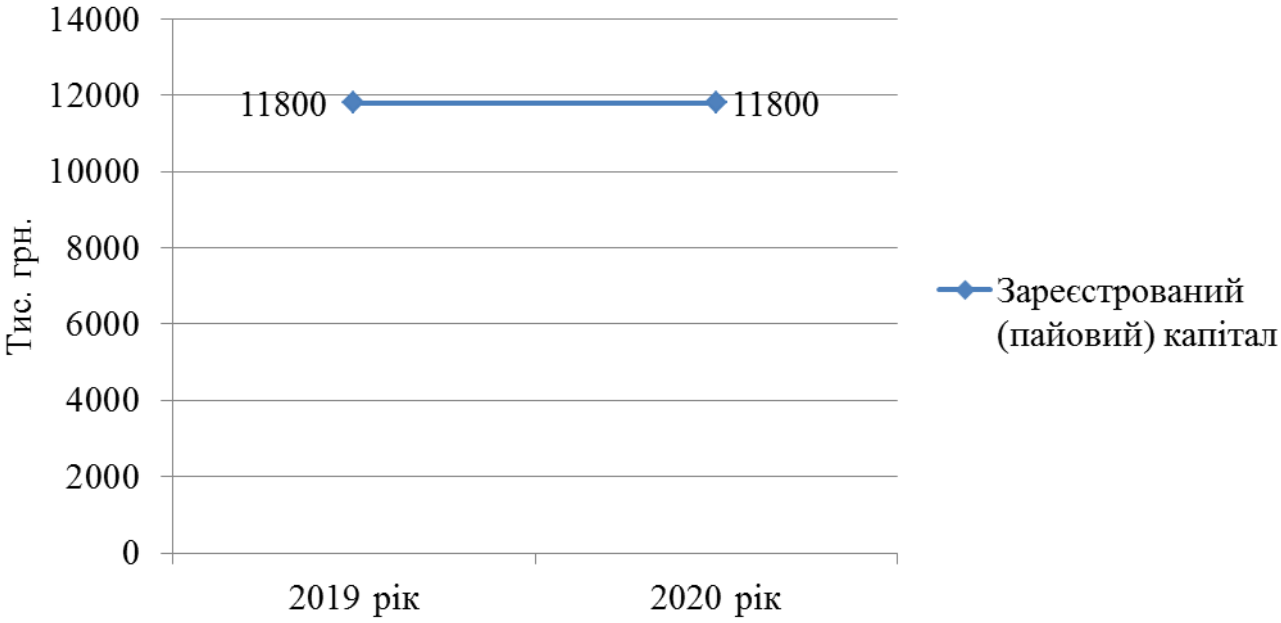

Рисунок 3.18 - Динаміка зареєстрованого (пайового) капіталу ТОВ «Востокстройгаз» за 2019 - 2020 роки

З діаграми видно, що показник зареєстрованого капіталу протягом аналізованого періоду не змінився і становить 11800 тис. грн.

Динаміка додаткового капіталу відображена на рисункові 3.19.

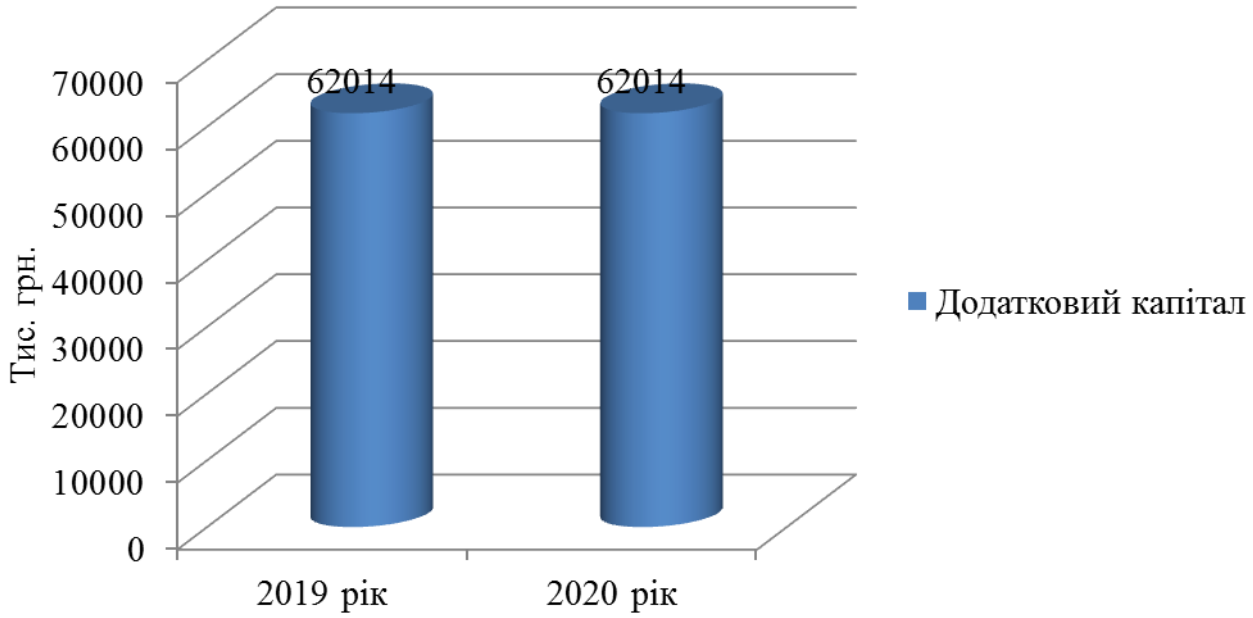

Рисунок 3.19 - Динаміка додаткового капіталу ТОВ «Востокстройгаз» за 2019 - 2020 роки

Проаналізувавши вище зазначену діаграму можна стверджувати, що за досліджуваний період не відбулося змін у вартості додаткового капіталу і він залишився на рівні 62014 тис. грн.

Динаміка нерозподіленого прибутку відображена на рисункові 3.20.

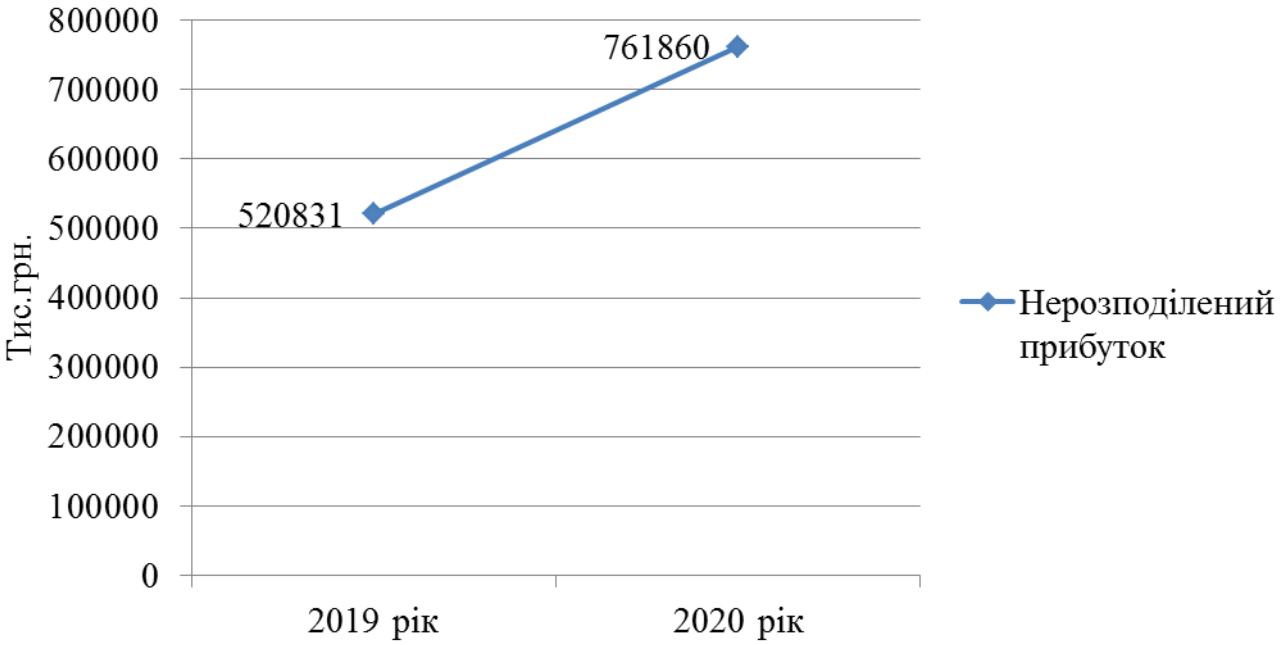

Рисунок 3.20 - Динаміка нерозподіленого прибутку ТОВ «Востокстройгаз» за 2019 - 2020 роки

З даної діаграми видно, що відбулося суттєве зростання нерозподіленого прибутку з 520831 тис. грн. у 2019 році до 761860 тис. грн. у 2020 році, що свідчить про ефективну діяльність досліджуваної компанії.

Структура власного капіталу в 2020 році відображена на рисункові 3.21.

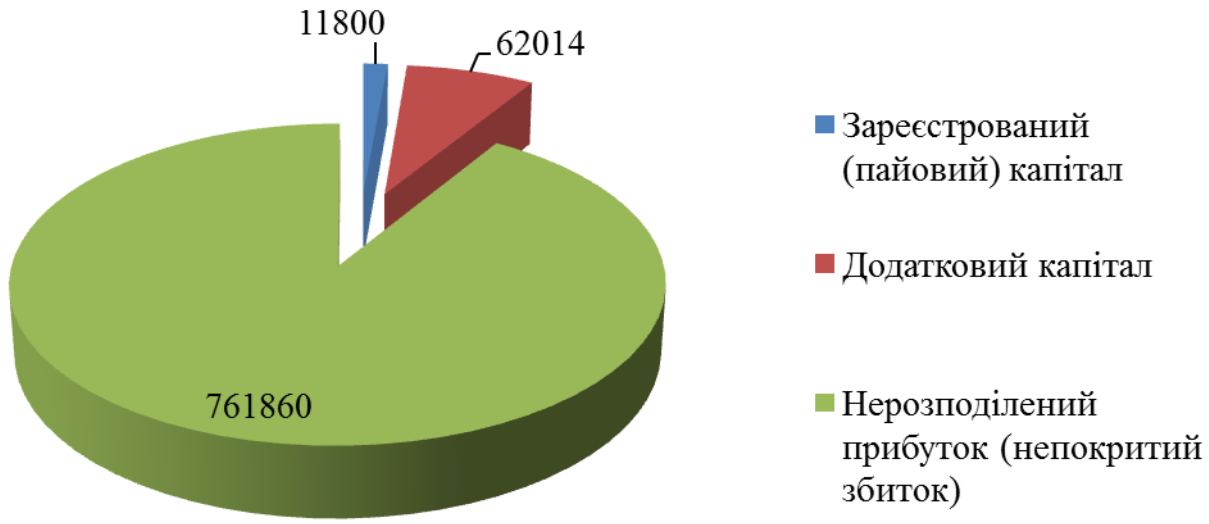

Рисунок 3.21 - Структура власного капіталу ТОВ «Востокстройгаз» у 2020 році

З даного рисунку видно, що найбільшу частку в структурі власного капіталу займає нерозподілений прибуток - 761860 тис. грн., додатковий капітал 62014 тис. грн., зареєстрований капітал - 11800 тис. грн.

У 2019 році ситуація у структурі власного капіталу була ідентична тій, що склалася у 2020 році, а саме:

– нерозподілений прибуток - 520831 тис. грн.;

– додатковий капітал 62014 тис. грн.;

– зареєстрований капітал - 11800 тис. грн.

Ситуація змінилася лише за рахунок зростання у 2020 році нерозподіленого прибутку на 241029 тис. грн.

Отже, в загальному досліджуване підприємство нарощує свої фінансові можливості за рахунок зростання нерозподіленого прибутку, а також прийняло до виконання правильну управлінську методику зменшення поточної заборгованості.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

1. Аграрний сектор є одним з ключових напрямків національної економіки України. За рахунок ресурсної бази даний вид господарювання має високий потенціал як сьогодні так і на майбутні періоди. Проте, на жаль, існує чимало проблем пов'язаних зі здійсненням даного виду економічної діяльності.

2. Досліджуване товариство з обмеженою відповідальністю «Востокстройгаз» здійснює свою діяльність в аграрному секторі. А саме, займається сільським господарством. ТОВ «Востокстройгаз» було засноване у 2020 році. Розмір статутного капіталу на момент створення товариства становив 11800000,00 грн. Крім того, в складі досліджуваного підприємства наявний відокремлений структурний підрозділ, а саме Михайлівський відокремлений підрозділ Товариства з обмеженою відповідальністю «Востокстройгаз».

3. Досліджуване товариство має чітко побудовану організаційну структуру що дозволяє правильно налагодити робочий процес.

4. Організація бухгалтерського обліку на ТОВ «Востокстройгаз» затверджена наказом про облікову політику. Метою запровадження даного наказу є визначення організаційних та методичних підходів до ведення бухгалтерського обліку, розділу відповідальності та обов'язків з організації ведення самого бухгалтерського обліку, розробки та формування первинної документації, складання фінансової звітності для інформаційних потреб користувачів. Бухгалтерський облік здійснюється бухгалтерією товариства, яку очолює головний бухгалтер.

5. Аналіз основних економічних показників – це метод оцінювання фінансового стану підприємства. Його використовують для оцінки стану діяльності товариства та обгрунтування рішень керівного персоналу у сфері управління фінансовими ресурсами.

6. Мета аналізу основних економічних показників – це інформаційне забезпечення для прийняття рішень, що матимуть вплив на фактичні та прогнозовані дані щодо фінансового стану підприємства.

7. Проаналізувавши основні економічні показники діяльності ТОВ «Востокстройгаз» можна стверджувати, що в цілому діяльність підприємства є

позитивною, зростає вартість запасів, грошових коштів, скорочується кредиторська заборгованість.

8. Перша основна форма фінансової звітності компанії - це Баланс (Звіт про фінансовий стан). Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», Баланс (Звіт за фінансовий стан) - це звіт, що представляє собою фінансовий стан компанії, який відображає його активи, зобов'язання та власний капітал на певну дату.

9. Залежно від форми, баланс (звіт про фінансовий стан) має вигляд таблиці зліва на стороні якої зафіксована інформація про активи, а праворуч - інформація про власний капітал, зобов'язання та забезпечення.

10. Фінанси бізнесу характеризують економічні відносини, які виникають у процесі створення, пошуку та використання коштів для розширеного відтворення. Фінансове становище компанії її потужність визначається ефективністю виробничої діяльності.

11. З одного боку, від реалізації виробничої програми компанії та зменшення виробничих витрат залежить величини прибутку що є найважливішим джерелом збільшення фінансових результатів, виробничого фінансування, виплати дивідендів, збільшення капіталу компанії, створення резервних фондів, поповнення оборотних активи, виконання фінансових та кредитних зобов'язань.

12. Аналіз активів балансу ТОВ «Востокстройгаз» дозволяє виявити позитивну динаміку запасів та грошових коштів, однак керівництву потрібно звернути увагу на стрімке зростання дебіторської заборгованості.

13. В загальному досліджуване підприємство нарощує свої фінансові можливості за рахунок зростання нерозподіленого прибутку, а також прийняло до виконання правильну управлінську методику зменшення поточної заборгованості.

14. За результати проведеного дослідження ТОВ «Востокстройгаз» можна сформувати наступні пропозиції для розвитку, а саме: розширення посівних площ, впровадження нових підходів до вирощування продукції рослинництва, внесення мінеральних добрив, придбання сучасної техніки для обробки грунтів, розширення асортименту вирощуваних зернових культур, пошук нових ринків збуту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08 липня 2010 р. із змінами та доповненнями / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України.* 2010. No 50-51. Ст. 572 (дата звернення: 01.05.2021).

2. Господарський процесуальний кодекс України : Закон України від 06 листопада 1991 р. із змінами та доповненнями / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України.* 1992. No 6. Ст. 56 (дата звернення: 25.05.2021).

3. Податковий Кодекс України: Закон України від 02 грудня 2010 р. із змінами та доповненнями / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України.* 2011. No 13-14, 15-16, 17. Ст. 112 (дата звернення: 13.06.2021).

4. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. із змінами та доповненнями / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України.* 2003. No 40-44. Ст. 356 (дата звернення: 14.06.2021).

5. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21 грудня 2017 р. / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України.* 2017. No 9. Ст. 50 (дата звернення: 09.05.2021).

6. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. із змінами та доповненнями / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України.* 1999. No 996-XIV. Ст. 11 (дата звернення: 01.06.2021).

7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 р. No 73.URL: http://zakon5.rada.gov.ua (дата звернення: 23.05.2021).

8. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність»: Наказ Міністерства фінансів України від 27 червня 2013р. No 628 URL: http://zakon5.rada.gov.ua (дата звернення: 10.06.2021).

9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»: Наказ Міністерства фінансів України від 28 тарвня 1999р. No 137 URL: http://zakon5.rada.gov.ua (дата звернення: 12.05.2021).

10. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»: Наказ Міністерства фінансів України від 25 лютого 2000р. No 39 URL: http://zakon5.rada.gov.ua (дата звернення: 21.05.2021).

11. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності». URL: http://zakon5.rada.gov.ua (дата звернення: 16.05.2021).

12. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, інших завдань з надання впевненості та супутніх послуг: видання 2012 року. / Міжнародна федерація бухгалтерів. Переклад з англ. мови. URL: www.apu.com.ua. (дата звернення: 19.06.2021).

13. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. No 291. URL: http://zakon2.rada.gov.ua (дата звернення: 29.05.2021).

14. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. No 291. URL: http://zakon2.rada.gov.ua (дата звернення: 08.05.2021).

15. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 24 травня 1995 р. No 88. URL: http://zakon2.rada.gov.ua (дата звернення: 14.06.2021).

16. Про затвердження методичних рекомендацій по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 29 грудня 2000 р. No 356. URL: https://minfin.com.ua (дата звернення: 01.06.2021).

17. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 28 березня 2013р. No 433 URL: https://minfin.com.ua (дата звернення: 18.06.2021).

18. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України від 02 вересня 2014р. No 879 URL: https://minfin.com.ua (дата звернення: 12.06.2021).

19. Про порядок подання фінансової звітності: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2000р. No 419 : http://zakon2.rada.gov.ua (дата звернення: 17.05.2021).

20. Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: Постанова Правління Національного банку України від 21 січня 2004 р. No 22. URL: http://zakon3.rada.gov.ua (дата звернення: 16.05.2021).

21. Про затвердження Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах: Постанова Правління Національного банку України від 12 листопада 2003 р. No 492. URL: http://zakon3.rada.gov.ua (дата звернення: 22.05.2021).

22. Артюх О.В. Бухгалтерський облік: навч. посібник. Одеса : ОНЕУ, 2017. 305 с.

23. Аудит: навчальний посібник / А. О. Баранова, Т. А. Наумова., А.І. Кашперська. Харків : ХДУХТ, 2017. 246 с.

24. Аудит: навчальний посібник / С. І. Дерев'янко, Н. П. Кузик, С.О. Олійник. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 380 с.

25. Аудит: підручник / наук. ред. І. І. Пилипенка. Київ : ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2017. 643 с.

26. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік: навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 444 с.

27. Бухгалтерський облік: навчальний посібник / І.Б.Садовська, Т.В. Божидарнік, К.Є.Нагірська. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 688 с.

28. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник / Ткаченко Н. М. – 6-те вид., доповн. і переробл. Київ : Алерта, 2016. 982 с.

29. Виваль Н.В. Теорія бухгалтерського обліку. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 354 с.

30. Виноградова М.О., Жидєєва Л.І. Аудит: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 654 с.

31. Давидюк Т. В. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Харків : Гельветика, 2016. 391 с.

32. Економічний аналіз: навчальний посібник / Б. Є. Грабовецький. Вінниця : ВНТУ, 2018. 85 с.

33. Звітність підприємств: навчальний посібник / В.П. Пантелеєв. Київ : ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2017. 432 с.

34. Карпенко В.В., Успаленко В.І. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Харків : Лідер, 2019. 616 с.

35. Кобернік С.Г., Коваленко Р.Р. Географія. Київ : Літера 2018. 608 с.

36. Кодекс етики професійних бухгалтерів 2009 Міжнародної федерації бухгалтерів / Перекл. з англ. мови за ред. С.Я.Зубілевич. Київ : ФПБАУ, 2020. 124 с.

37. Крупка Я.Д., Кулинич М.Б., Сафарова А.Т. Бухгалтерський облік за видами економічної діяльності : навч. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2016. 451 с.

38. Приймак С.В., Костишина М.Т., Долбнєва Д.В. Фінансова звітність підприємств: навчально-методичний посібник. Львів : Ліга-Прес, 2016. 268 с.

39. Синиця Т.В., Осьмірко І.В. Бухгалтерський облік: теоретичні основи, організація та оптимізація облікових процесів: навч. посіб. Харків : ФОП Панов А.М., 2016. 276 с.

40. Сокольська Р.Б., Зелікман В.Д., Акімова Т.В. Фінансовий аналіз: Навч. посібник. Частина І. Аналіз фінансової звітності Дніпро : НМетАУ, 2018. 92 с.

41. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / І. П. Отенко, Г. Ф. Азаренков, Г. А. Іващенко. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. 156 с.

42. Фінансовий аналіз за ред. Школьник І.О. Київ : «Центр учбової літератури», 2016. 368с.

43. Фінансовий облік / Крупка Я.Д., Задорожний З.В., Микитюк Н.Я. та ін.: підручник. Київ : Кондор-Видавництво, 2018. 552 с.

44. Безверхий К. Методичні рекомендації з оцінки активів і зобов'язань для формування облікової звітності. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2016. No 9. С. 15-26.

45. Богуцька Х.Г. Економічний зміст і структура фінансової звітності підприємства. *Методологія та організація обліку.* 2018. No 5. С. 54 - 56.

46. Бурачек І.В. Сучасний стан та перспективні напрямки розвитку сільського господарства в Україні. *Економіка і облік.* 2019. No 24. С. 134 - 137.

47. Прокопенко К.О. Сільське господарство в макроекономічних показниках. *Бухгалтерський облік та фінансова звітність.* 2020. No 142. С. 284 - 196.

ДОДАТКИ